

Välkomna till nycklingskursen!

Leta fram detaljer på växten, ha floran till hands!

Titta noga!

Leta,
samla in!

De tre kurstillfällena

- Idag 23/4: Introduktion, hur nycklar kan vara uppbyggda, allmänt att tänka på. Två nycklingsexempel. Hemuppgift.
- 7/5: Upphämtning av föregående tillfälle. Vad som särskiljer närliggande arter – titta nära, gärna med lupp! Fortsatta nycklingsexempel, även från "Botaniska Nycklar". Svårare hemuppgift.
- 14/5: Viktiga familjer som man bör känna till direkt, så att nycklingen kan börja just inom familjen. Även något beträffande det omvända: Familjer med bara ett fåtal arter i den svenska floran. Nycklingsexempel. Synpunkter.

Att tänka på först

- Vi bör känna till namnen på växternas olika delar, och förstå hur just "vår" planta är uppbyggd.
- Vi bör förstå vad som är en enskild blomma respektive en samling av många ganska små blommor.
- Vi måste ha klart för oss begreppen familj, släkte och art.

Växtens olika delar

- Titta i första hand i Svensk Fältflora s. 306 – 310
- Men observera att andra florer/nycklar kan uttrycka sig annorlunda.
- Ett exempel: Ofta sägs det att blommans hylle i förhållande till fruktämnet kan vara översittande, kringsittande eller undersittande, men då är ju i stället fruktämnet undersittande respektive översittande (mellanläget mer svårdefinierat).

Enskild blomma eller tät samling

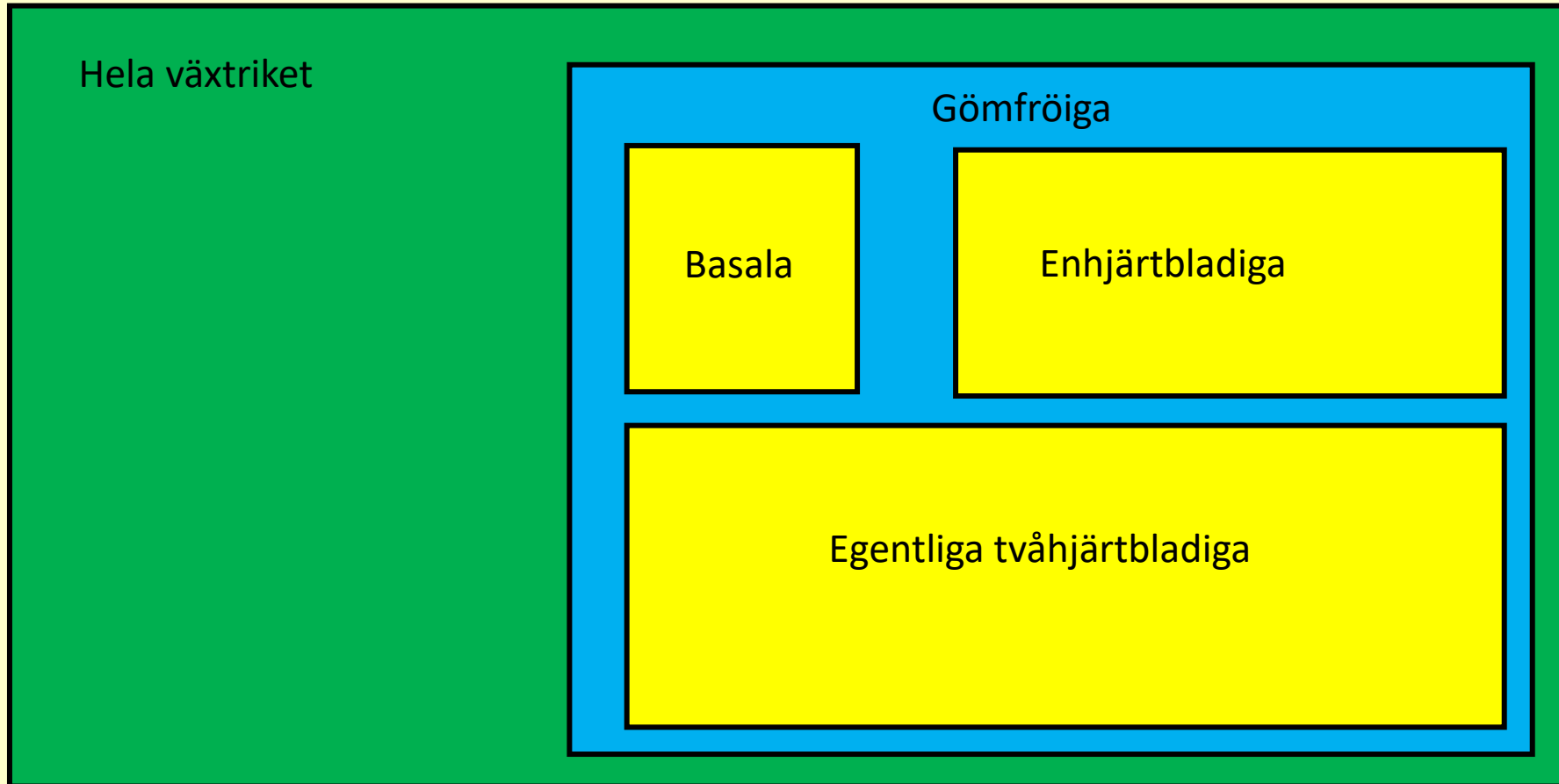
- Gökärt – enskilda ganska stora ärtblommor, varje blomma drygt 1 cm

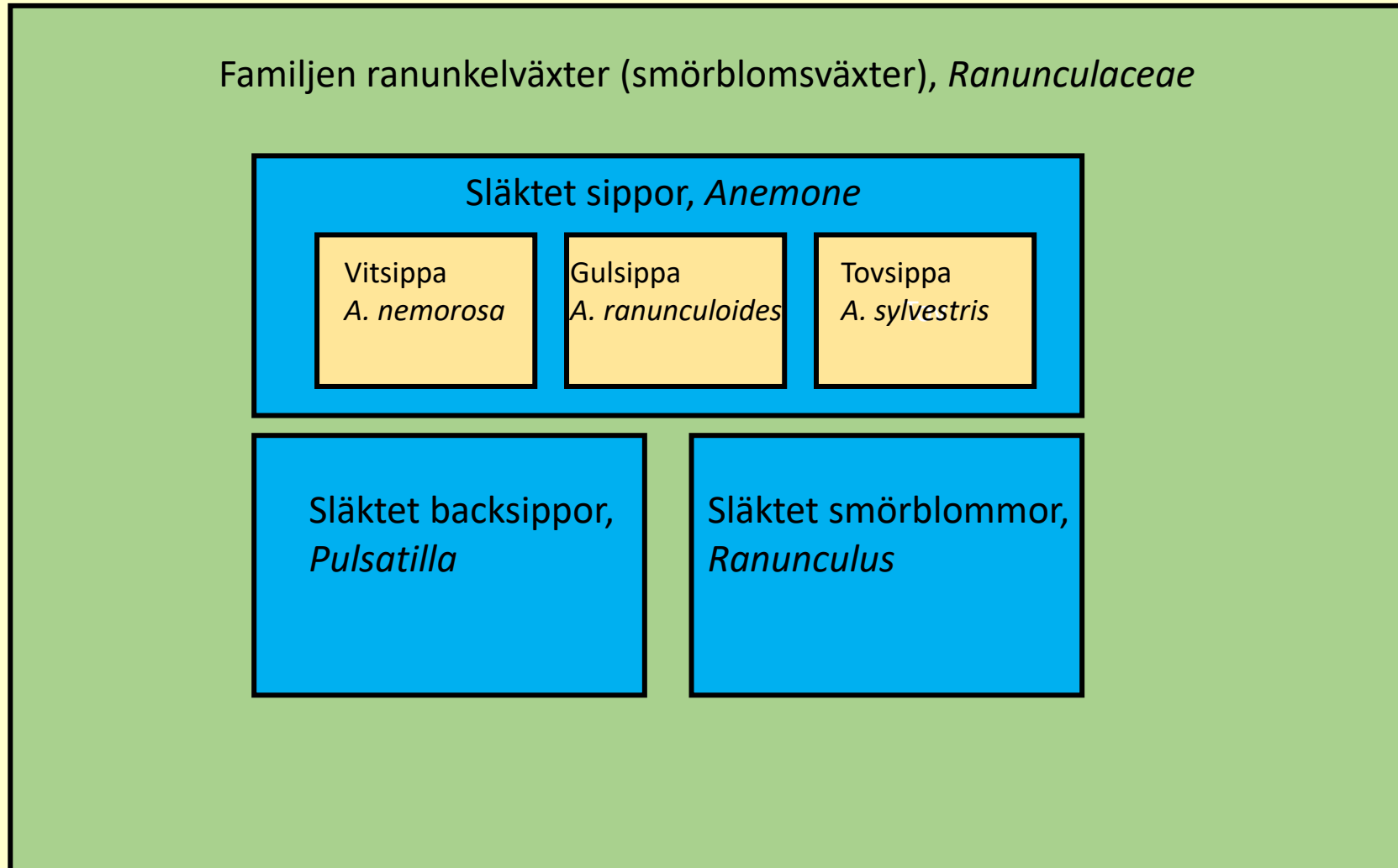
- Humlelusern – många små ärtblommor i ett tätt huvud, varje huvud ca 1 cm

Växtrikets indelning – särskilt de blommande växterna

Några exempel inom en familj

Vi utnyttjar olika floror för våra nycklingsexempel:

- **Mossberg-Stenberg: Svensk Fältflora, upplagan från 2021 – i första hand – alla bör ha denna till hands.**
- **Översättningen av den finska "Retkeilykasvio" (uppdaterad till 2005) – lägger ut pdf på kurssidan.**
- Krok-Almquist, Svensk flora, upplagan från 2012 – visar på denna
- Något från Krok-Almquist från 1960-talet och tidigare, inom familj och släkte
- Lindman: Svensk Fanerogamflora (från 1918, gammal, men OK)
- Något från Elvers: Vår flora i färg fanerogamer, denna tryckt 1970
- Något från Ursing: Svenska växter fanerogamer, denna tryckt 1950

SVENSK FÄLTFLORA

Bo Mossberg
Lennart Stenberg

BONNIER FAKTA

Tack till
Ann Mossberg och Henry Gudmundson

www.bonnierfakta.se

Bonnier Fakta är ett imprint inom Bokförlaget Forum

© Bild: Bo Mossberg Text: Lennart Stenberg

Kartbearbetning: Lennart Stenberg

Kartor: Anna Torsteinsrud, Victor Widmark

Layout och typografi: Bo Mossberg

Sättning: Anna Torsteinsrud

Omslag: Fredrika Siwe

Tryck: BALTO print, Litauen 2021

Tryckt ISBN: 978-91-7887-175-9

Förlaget påminner om att varje form av kopiering av text och bild
ur denna bok är förbjuden enligt lagen om upphovsrätt.

Bo Mossberg Lennart Stenberg

SVENSK FÄLTFLORA

Bonnier Fakta

RETKEILYKASVIO

Flora över kärlväxter

Redaktörer

Leena Hämet-Ahti

Juha Suominen

Tauno Ulvinen

Pertti Uotila

Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo
Helsinki 1998

4:e upplagan med ändringar enligt Lutukka 2/2005

Svensk översättning Ragnar Rönnkvist

Krok·Almquist

Svensk flora

Fanerogamer och kärlkryptogamer

LENA JONSELL
BENGT JONSELL (RED.)

Liber

TH. O. B. N. KROK och S. ALMQUIST

SVENSK FLORA

I. *Fanerogamer och ormbunkväxter*

Tjugofemte upplagan utgiven av ERIK ALMQUIST

Textbilderna av G. A. M. LINDMAN

Färgplanscher i den färgillustrerade utgåvan av
CHARLOTTE VON SCHÉELE

Tryckt 1967 -
användbar

SVENSKA BOKFÖRLAGET / Bonniers

SVENSK FLORA

FÖR SKOLOR

av

TH. O. B. N. KROK och S. ALMQUIST

I. *Fanerogamer och
ormbunkväxter*

Tjugutredje upplagan utgiven av

ERIK ALMQUIST

Lektor vid Eskilstuna Högre Allm. Läroverk

Bilderna av C. A. M. LINDMAN

Tryckt 1945 – kan delvis
användas, men en hel del
namn har ändrats!

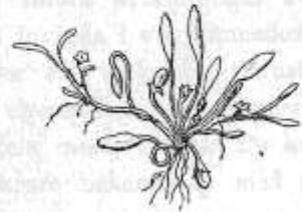
STOCKHOLM. SVENSKA BOKFÖRLAGET

Albert Bonnier

SVENSK
FANEROGAMFLORA

AV

C. A. M. LINDMAN

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

Ivar Elvers

Vår flora i färg

Fanerogamer

AWE/GEBERS

Färgserien

Ivar Elvers

Vår flora i färg

Fanerogamer

Färgplanscher Henning Anthon

AWE/GEBERS

SVENSKA VÄXTER

I TEXT OCH BILD

av

BJÖRN URSING

Fil. Dr. Lektor

FANEROGAMER

70—85 tusendet

NORDISK ROTOGRAVYR

Olika typer av nycklar (bestämningstabeller)

- Flera alternativ på samma "nivå"
- Alltid val mellan två alternativ, utan att ange "nivå".

DELNYCKEL I	
Blommor med tydlig, insektskyltande krona. Kronan strålförmig med 3 eller 6 blad eller flikar	
A 2. Buske med gula blommor	berberis 197
A 1. Örter	
B 2. Blommor med 3 kronblad — vattenörter	
C 2. Nästan decimeterstor, gul blomma	svärdsilja 39
C 1. Vita eller skärvita blommor	grupp 2: fam Alismata'- ceae 14, 15, fam Hydro- charita'ceae 23–25
B 1. Blommor med 6 kronblad	
C 3. 6 ståndare	fam Lilia'ceae (grupp 3) 26–38
C 2. 9 ståndare	blomvass 16
C 1. 12 ståndare	fackelblomster 397
Växter med 6-taliga blommor, som ej återfinns i denna delnyckel:	
a) sådana med olika antal kronblad i olika blommor	se DELNYCKEL III
b) sådana där de enskilda blommorna är små eller oansenliga	se DELNYCKEL VI

Nyckel IX: Växter med sporer. Kärnkryptogamer	
1. Stjälkar och grenar tydligt ledade, ihåliga, med tandkransar; utan blad	fräken 34
1. Annorlunda	2
2. Blad tråd- eller syllika. Växer i eller under vatten	3
2. Blad platta och breda	4
3. Blad trådsmla, tunna, som unga inrullade. Jordstam krypande	klotgräs 40
3. Blad syllika, samlade i rosett, aldrig inrullade. Jordstam knölförmad	braxengräs 34
4. Blad med en nerv, helbräddade eller fint tandade	lumrar 34
4. Blad från jordstam, flernerviga, hela eller flikiga och breda	5
5. Sporgömmesamlingar på bladens undersida eller på ombildade blad	ormbunkar 38f
5. Sporgömmen samlade på bladets övre del	6
6. Små, ensamma växter med bladskiva och en övre, enkel eller grenad del med sporgömma	läsbräknar, ormtunga 36
6. Många, meterhöga, dubbelt parflikiga blad, upptill med päronformade sporgömmen	safsa 38

Mer om ”Flera alternativ på samma nivå”

- A-alternativ (kanske fler än 2)
- Inom rätt A-alternativ några olika B-alternativ osv.
- Man måste direkt strunta i de A-alternativ som har valts bort, och bara titta på B-alternativen under ”rätt” A!
- Exempel: Elvers: Vår flora i färg fanerogamer – har nedräkning t.ex. A3, A2, A1.
- Björn Ursing: Svenska Växter Fanerogamer, respektive Fältflora – men här börjar man med A1 osv.
- Även äldre Krok-Almquist, då kanske a, b, c på samma nivå, eller *, ** respektive ***!

Mer om flera alternativ – första exemplet var från Elvers.

Från Ursing:

SCHEMA II

för bestämning av familjerna.

Obs.! Växterna tillhörande fam. *Compósitae* samt en del andra växter ha blommor i korg. En prästkrage, blåklint o. s. v. är således ej en blomma, utan en mängd blommor, samlade i korg.

A1. Träd, buskar el. ris	Grupp I
A2. Örter med grön färg (stundom grå av tät hårbeklädnad)	
B1. Vattenörter; alla blad flytande el. nedsänkta	Grupp II
B2. Landörter el. vattenörter med blad ovan vattnet	
C1. Blmr grön- el. brunaktiga, ofta i täta samlingar	Grupp III
C2. Blmr färgade	
D1. Blmr små och oansenliga, ej i täta samlingar	Grupp IV
D2. Blmr åtminstone täml. stora el. också små i täta samlingar	
E1. Blmr med tydligt, grönt foder	
F1. Krona sambladig	Grupp V
F2. Krona fribladig	Grupp VI
E2. Blmr utan grönt foder	Grupp VII
A3. Örter utan grön färg	Grupp VIII

Från äldre Krok-Almquist:

3. Anemóne [57]

Hulle enkelt, kronlikt (kalk); 3-bladigt el. mångflikigt svepe. —
Vårväxter med jordstam och handflikiga el. sammansatta blad.

I Svepeblad 3, foderlika, tätt under blomman	<i>A. hepática</i> n:r 1
II Svepeblad el. -flikar längre från blomman	
a Svepeblad 3, lika örtblad, 3-fingrat delade	
1 Kalk vit (stund. rödlätt)	
1.1 Fruktämnen gröna	<i>A. nemorósa</i> 3
1.2 Fruktämnen tätt vitludna	<i>A. silvéstris</i> 4
2 Kalk gul	<i>A. ranunculoídes</i> .. 2
b Svepe mångflikigt, långt vit-(el. gul-)hårigt	
1 Kalk invändigt vit; blad övervintrande	<i>A. vernális</i> 5
2 Kalk (vanl.) violett; blad ej övervintrande	
2.1 Kalkblad i spetsen raka (el. nästan raka)	
2.1.1 Svepe flikat näst. till basen	<i>A. pulsatilla</i> 7
2.1.2 Svepe flikat till mitten	<i>A. patens</i> 6
2.2 Kalkblad i spetsen bakåtböjda [57: 3]; blr hängande	<i>A. praténsis</i> 8

Mer om två alternativ

• Från Svensk Fältflora

Nyckel II: Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott

1. Små, hela, friflytande eller något nedsänkta bladskivor;
ibland skaftade, med 1–flera rottrådar.....**andmatar 44**
1. Landväxter2
2. Blad motsatta med groddknoppar i bladvecken.....**knutnarv 198**
2. Blad strödda.....3
3. Gräs med groddknoppar i vippornas småax.....**gröen, svinglar 92f**
3. Örter med groddknoppar.....4
4. Blad hela, smala5
4. Blad tunna, tandade eller flikiga.....8
5. Groddknoppar i bladveck.....6
5. Groddknoppar i blomställningen, ombildade blommor.....7
6. Blad korta, barrlika med treuddiga groddknoppar i spetsen. Sporväxt.....**lopplumner 30**
6. Blad långa, lansettlika, upptill med mörka groddknoppar
i bladvecken. Blomväxt.....**brandlilja 54**
7. Groddknoppar i nedre delen av smalt blomax; blad avlånga**ormrot 192**
7. Groddknoppar i klotformiga huvuden; blad linjära, ofta trinda.....**lökar 66**
8. Blad tandade–flikiga. Groddknoppar i bladveck eller ombildade blommor.....**bräckor 124**
8. Blad parbladiga med groddknoppar i bladvecken**tandrot 182**

• Från Retkeilykasvio – blåklockesläktet!

1. Campanula

Vanl fleråriga. Blad strödda. Krona klocklik, blå, sällan vit. Stift vanl hårigt, märkesflikar vanl 3. Kapsel vanl 10-nervig, hålöppning.

1	Blmr skaftlösa, blomst korglik	2
1	Blmr med skaft, blomst klase el kvast, sällan blmr ensamma	3
2(1)	Mjukhårig el nästan kal; nedre blad äggrunda - hjärtligt äggrunda;
foderflikar långspetsade	4. glomerata
2	Styvhårig; nedre blad lansettlika; foderflikar trubbiga	5. cervicaria
3(1)	Stjälkblad äggrunda - hjärtlika, över 15 mm breda, håriga	4
3	Stjälkblad lansettlika-jämbreda, under 15 mm breda, kala el
kanterna och undersidans mittnerv högst korthåriga	6
4(3)	Blmr tydligt hängande, stödblåd små, lansettlika; foderflikar
bakåtböjda	8. rapunculoides
4	Blmr högst något hängande - utstående - upprätta, nedre stödblåd
lika stjälkbladen; foderflikar längs efter kronan el utstående	5
5(4)	Stjälk närmast rund; stjälk, foderflikar och fruktämne nästan kala	6. latifolia
5	Stjälk vasskantad; stjälk, foderflikar och fruktämne styvhåriga	7. trachelium
6(3)	Krona 5-delad, flikar längre än breda	7
6	Krona 5-kluvan, flikar kortare än breda	9
7(6)	Stjälk 1-blommig, ogrenad; krona ca fruktämnets längd	1. uniflora
7	Stjälk vanl flerblommig, grenad; krona mycket längre än fruktämnet	8
8(7)	Stjälk upprätt; krona vanl 20–30 mm, blårod	2. patula
8	Stjälk nedliggande; krona 5–9 mm, nästan vit	9. aparinoides
9(6)	Nedre blad smalt omvänt äggrunda; märken ca 10 mm; kapsel upprätt	3. persicifolia
9	Nedre blad hjärt- el njurformiga; märken ca 3 mm; kapsel hängande	10. rotundifolia

Tillfälle till frågor!

Då nycklar vi blåsippa i olika floror

- Mossberg – Stenberg: Svensk Fältflora
- Den översatta finska ”Retkeilykasvio”
- Krok-Almquist, Svensk Flora, upplagan från 2012
- Äldre Krok-Almquist, från och med familjen
- C.A.M. Lindman, Svensk Fanerogamflora, från familjen

Sammanfattningsvis om nycklarna i de olika flororna

- Svensk Fältflora: Huvudnyckel, samt ibland delnycklar inom utvalda familjer. Alltid två alternativ i nyckeln att välja mellan. Gäller sedan att "hoppa" till rätt nummer för fortsättningen.
- Retkeilykasvio: Det finns både huvudnyckel, med delnycklar, samt nycklar inom varje familj och varje släkte. På varje ställe i nyckeln ges det två alternativ. Dessutom anges varifrån man just har gått, så det är lätt att backa om inget verkar stämma.
- Senaste "Kroken": För nyckling till familj nästan bara Linnés sexualsystem. Sedan nyckling inom familj och släkte. Två alternativ på samma nivå inom en nyckel.
- Äldre "Kroken": För nyckling till familj nästan bara Linnés sexualsystem. Sedan nyckling inom familj och släkte. Ofta flera alternativ på samma nivå inom en nyckel.
- Lindman: Liknande äldre "Kroken".

Obs! Olika vetenskapliga namn; antingen *Anemone hepatica* (oftast förr) eller *Hepatica nobilis*. Både från forskningsresultat och "tyckande" till sist!

En del florer har 8 st sippor i samma släkte, *Anemone*, andra särskiljer som sagt blåsippan i släktet *Hepatica*, och ofta även backsippa, mosippa, fältsippa och nipsippa i släktet *Pulsatilla*. I *Anemone* blir det i så fall bara kvar vitsippa, tovsippa och gulsippa av ursprungligt vilda arter i Sverige.

Många
ståndare,
många
pistiller!
Varje
pistill blir
en nöt!

Vi börjar i "Svensk Fältflora". Se till att ha den till hands!

10

HUVUDNYCKEL

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen	Nyckel I
Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott.....	Nyckel II
Växter i eller på vatten.....	Nyckel III
Träd och buskar. Vedväxter	Nyckel IV
→ Blommor med foder och fribladig krona	Nyckel V
Blommor med foder och sambladig krona.....	Nyckel VI
Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga	Nyckel VII
Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön- eller brunaktigt hülle.....	Nyckel VIII
Växter med sporer. Kärlkryptogamer	Nyckel IX

Blåsippebladen sitter i rosett!

Och så till nyckel V:

Nyckel V: Blommor med foder och fribladig krona

1. Blommor regelbundna	2
1. Blommor bisymmetriska eller zygomorfa.....	55
2. Blad motsatta eller kransställda	3
2. Blad strödda eller i rosett vid basen.....	18
3. Blad hela, kransställda	4
3. Blad motsatta	5
4. Blommor vita, 5-taliga	spärglar 200
4. Blommor gröna, 4-taliga, med 8 ståndare	ormbär 52
5. Blommor 2-, 3- eller 4-taliga	6
5. Blommor 5- eller 6-taliga	9
6. Blommor översittande, 2- eller 4-taliga, vita eller rosa	dunörtsväxter 168f
6. Blommor undersittande, 3- eller 4-taliga	7
7. Fruktblad fria, 4 baljkapslar	fyrfling 128
7. Fruktblad sammanväxta, kapsel eller stenfrukt	8
8. Blommor (3-)4-taliga. Oansenliga i grunt vatten	slamkrypor 158
8. Blommor svarbröda, i tät flock, omgiven av 4 vita, stora höglblad. Upprätt	hönsbär 208
9. Blommor 6-taliga, med purpurbröda kronblad	fackelblomster 168
9. Blommor 5-taliga	10
10. Blommor gula	11
10. Blommor vita eller röda	13
11. Blad 3-fingrade	klöveroxalis 156
11. Blad enkla. Blommor med 5 foderblad	12
12. Blommor små med likstora foderblad. Örter	johannesörter 164
12. Blommor små med 3 stora och 2 små foderblad. Dvärgbuskar	solvändor 174
13. Blomma med 2 stödblad, lika foderblad, vid hyllebladen	källört 208
13. Blomma med 5 foderblad	14
14. Blad hand- eller fjädernerviga, flåkiga. Långnäbbad klyvfrukt	näveväxter 166
14. Blad hela eller något sågade	15
15. Blommor ensamma i bladveck. Blad i 4 rader, i spetsen med en por	purpurbräcka 124
15. Blommor i knippe eller kvast	16
16. Fruktblad fria, 5 baljkapslar	kärleksört 126
16. Fruktblad bildar kapsel	17
17. Kapsel med 1 rum. Kronblad vita eller röda. Foderblad utan kantglandier	se nyckel X, s. 298
17. Kapsel med 5 rum. Kronblad vita med gul bas. Foderblad med kantglandier	vildlin 164
18. Blommor 2- eller 3-taliga	19
18. Blommor 4-, 5- eller fiertaliga	23

19. Blommor 2-taliga, 2 små yttre och 2 större inre hylleblad, 2 märken	fjällsyra 190
19. Blommor 3-taliga	20
20. Blad fjädernerviga, 3 små yttre och 3 små inre, tillväxande, kvarvarande hylleblad	skräppor 190
20. Blad båg- eller parallellnerviga. 3-taliga. Hylleblad ej kvar i frukt	21
21. Blommor enstaka, 3 ståndare. Blad svärdlika. Cylindrisk kapsel	irisväxter 64
21. Blommor i flock eller i kransar	22
22. Blommor i kransar (eller liten flock). Ståndare många. Nötter samlade i huvuden	pillblad 46
22. Blommor i flocklik samling, 9 ståndare, 6 baljkapslar	blomvass 46
23. Blommor 4-taliga	24
23. Blommor 5-taliga	30
24. Blommor översittande	dunörtsväxter 168f
24. Blommor under- eller kringstättande	25
25. Fruktblad fria	26
25. Fruktblad hopväxta, kapsel eller skida	27
26. Blad enkla, ganska köttiga, 4 baljkapslar	rosenrot 128
26. Blad 3-5-fingrade, eller 1-2 gånger flåkiga. Ej köttiga. Tårika nötter	fingerörter, gäsört, kräkklöver 144f
27. 2 foderblad. Många ståndare	valmoväxter 110f
27. 4(-5) foderblad. 4-många ståndare	28
28. Blad 2-3 gånger flåkiga. Frukt av ett fruktblad. Svart bär	svart trolldruva 114
28. Blad hela, parflikiga eller parbladiga. Frukt av flera fruktblad	29
29. Skida av 2 fruktblad, sluten	korsblommiga 176ff
29. Kapsel av 3-5 fruktblad, öppnas i spetsen	resedor 176
30. Blad i rosett eller samlade vid basen. Stjälkblad fjälllika eller saknas	31
30. Blad i rosett eller samlade mot basen. Stjälkblad stora, gröna	37
31. Blad med långa, rörliga glandelhår, fångar smådjur. Blommor vita	silleshår 194
31. Blad utan långa, rörliga glandelhår	32
32. Stjälk I-blommig	33
32. Stjälk flerblommig	35
33. Många fria fruktblad. Frukt: små nötter	ranunkelväxter 114ff
33. Frukt: kapsel av flera hopväxta fruktblad	34

Vi behöver inte resten av nyckel 5!

Stjälk
enblommig!

Blåsippan hör alltså till familjen
ranunkelväxter/smörblomsväxter,
Ranunculaceae

RANUNKELVÄXTER *Ranunculaceae* Blad strödda, ofta flikiga, utan stipler. Blommor regelbundna, ibland zygomorfa. Ståndare många. Fruktblad ofta många, fria. Frukt: baljkapsel, nöt eller bär. Många arter är giftiga.

Blåsippa *Hepatica nobilis* 5–15 cm. Mars–maj. Ganska vanlig på frisk, väl-dränerad, ofta stenig, kalkhaltig och mullrik mark, helst i halvskugga. Glesa granskogar, ädellövsogar, hässlen, lundar, bryn, hagmarker, bergbranter, sydsluttningar. Fler-årig. 1–7 stälkar. Blad vintergröna, basala, 3-flikiga, från kort jordstam, med hjärtlik bas och purpurfärgad undersida. Blommor med 6–7 blå–violettera hylleblad och 3 foderbladslika stödblad. Fruktskaffet böjs mot marken.

Foto i oktober 2018

Tillfälle till frågor!

Så börjar vi enligt Retkeilykasvio:

	1	Vedartade (träd, buske, ris el ranka)	nyckel A
→	1	Örtlik	2
	2(1)	Vattenväxt med endast undervattens- och el flytblad	nyckel B
→	2	Land- el vattenväxt vars stjälk och blad är tydligt ovanför ytan	3
	3(2)	Bladlös el under blomningen bladlös ört el blad fjällika, ej gröna	nyckel C
→	3	Ört med gröna blad	4
→	4(3)	Alla blad i basrosett (i stjälk och stängel kan finnas små fjällika blad el i blomställningen stödblåd) el utgår från jordstam; ibl endast 1 blad	5
	4	På stjälken åtminstone ett ganska stort grönt blad (basrosettblad kan dessutom finnas) el många små fjällika el nållika blad	6
	5(4)	Sporväxt; sporgömme på bladens undersida el i särskilda sporblad	nyckel D
→	5	Blomväxt; i bladrosettens mitt en el flera stänglar	nyckel E
	6(4)	Stjälkblad sammansatta el flikiga	7
	6	Stjälkblad hela	8
	7(6)	Blad fingrade	nyckel F
	7	Blad parflikiga, parbladiga el handflikiga	nyckel G
	8(6)	Blad i krans	nyckel H
	8	Blad motsatta el strödda (korsvis)	9
	9(8)	Blad motsatta	10
	9	Blad strödda	11
	10(9)	Blad tandade	nyckel I
	10	Blad helbräddade	nyckel J
	11(9)	Blad tandade	nyckel K
	11	Blad helbräddade	nyckel L

Strunta i det inramade!

Och därefter nyckel E:

NYCKEL E. Bladrosett i basen; växter med stängel

→ 1	Stängel (el stänglar) 1-blommig	2
1	Stängel (el stänglar) flerblommig	12
2(1)	Blomma tämligen liten; växten liten; blad smala, ofta saknas bladskiva	3
→ 2	Blomma ganska stor, vit el med färg; bladskiva tydlig	6
3(2)	Pistiller talrika, växer snart ut svanslikt från blomfästet	Myosurus
3	Blomfästet växer ej ut svanslikt; vatten- el strandväxt	4
4(3)	Revor saknas; blad runda, långspetsade; kronblad 4	Subularia
4	Revor	5
5(4)	Blad tunna, liten skiva; korta ståndarsträngar	Limosella
5	Blad tjocka, saknar skiva, kort spets; tämligen långa ståndarsträngar	Litorella
6(2)	Blad 1; blomma oregelbunden, röd	Calypso
→ 6	Blad flera	7
7(6)	Blomma oregekbunden (zygomorf)	8
→ 7	Blomma regelbunden	9

Fortsätter på nästa sida!

8(7)	Blad långskaftade; krona fribladig	Viola
8	Blad utan skaft; krona sambladig	Pinguicula
9(7)	Blad hela; blomma hängande, stjärnformig	Moneses
9	Blad sammansatta el flikiga	10
10(9)	Blad med 3 motsatt hjärtlika småblad	Oxalis
10	Blad annorlunda	11
11(10)	Pistiller åtskilda, talrika; knopp upprätt	Ranunculaceae
11	Pistiller sambladiga; knopp hängande	Papaver
12(1)	Blmr små, ofta utan hylle; blad långa, smala	13
12	Blmr vanligen ganska stora, vita el med färg; blad breda, sällan långa och smala	17
13(12)	Blmr utan hylle el hyllet förtvinat; blad vanligen platta	14
13	Blmr med tydligt hylle; blad vanligen runda	15
14(13)	Stjälk fylld; blomst ej vipa	Cyperaceae
14	Stjälk ihålig; blomst mångbl smal vipa	Molinia
15(13)	Blomst kort, nästan klotlik; hylle 6-bladig	Juncaceae
15	Blomst långt ax el klase	16
16(15)	Blomst ax; frukt kapsel	Plantago
16	Blomst klase; frukt klyvfrukt	Triglochin
17(12)	Blomst korglik, med svepe	18
17	Blomst vanl ej korg (om korg finns, saknas svepe)	21
18(17)	Blomst korg med holk; ståndarknappar förenade	19
18	Blomst med annorlunda svepe; ståndarknappar åtskilda; blmr vanl röda	20
19(18)	Rörlika blmr är vanliga, möjliga tungblmr är 3-tandade; saknar mjölksaft	Asteraceae
	Obs! Mjölksaftiga korgblommiga växter har i denna flora förts till en ny familj. Cichoriaceae	

Vi bortser från fortsättningen på nyckel E!

Många pistiller,
ståndarna tätt under
pistilfästet!

Om familjen Ranunculaceae (inte så lätt att definiera)

Örter, sällan vedartade rankor. Blad vanl strödda, ibland motsatta, vanl utan stipler; skiva hel, flikig el sammansatt, ofta handnerviga. Blmr 2-könade, radiärsymmetriska el zygomorfa; blombotten kupig – långsträckt; hylle i 1 krans, kronlik, el i 2 kransar, foder och krona olika, yttre kransen (fodret) ofta kronlik; vid kronbladens bas vanl nektargrop el nektarsporre el hyllets inre krans (krona) omvandlats helt till nektarblad. Ibland har yttre ståndare omvandlats till nektarblad. Ståndare flerbladig, pistill fler- el 1-bladig, vanl fribladig. Frukt flerfröig kapsel, smånöt el sällan bär. Kapselns och smånötens längdmått innefattar ej uddlängden.

Och så familjen
Ranunculaceae:

	1	Stjälk rankaktig; blad motsatta	9. Clematis
→	1	Stjälk ej rankaktig; blad strödda el i bladrosett	2
	2(1)	Blmr zygomorfa	3
→	2	Blmr radiärsymmetriska	5
	3(2)	Blmr skenbart utan sporre (nektarsporrar göms i hjälmlika hyllebladet)	4. Aconitum
	3	Blmr med sporre	4
	4(3)	Bladskiva 3-5-delade; kapslar minst 2	5. Delphinium
	4	Bladskiva 3-5 djupt delade; kapsel 1	6. Consolida
	5(2)	Blmr med 5 sporrar	12. Aquilegia
→	5	Blmr saknar sporre	6
→	6(5)	Blommande stjälk bladlös el från rotblad tydligt avvikande blad; blmr ensamma	7
	6	På blommande stjälk vanl blad lika rotblad; blmr i blomst el ensamma	9
	7(6)	Blad jämbreda, närmast trådlika	11. Myosurus
→	7	Blad breda, flikiga el sammansatta	8
	8 (7)	Bladskiva 3-delad el parbladig, flikar sammansatta	8a
→	8	Bladskiva 3-kluven, flikar hela	8. Hepatica
	8a (8)	Blombärande stjälkrotblad bildar krans, sammanväxta vid basen och fliklösa	7B. Pulsatilla
	8a	Blombärande stjälkrotblad med kort skaft el utan	8b
	8b (8a)	Stjälk grenad, stjälkblad skaftlösa	7C. Anemonidium
	8b	Stjälk ogrenad, stjälkblad kortskaftade	7A. Anemone
	9(6)	Blmr små, ståndarna längre än hyllebladen; bladskiva parbladig el sammansatt fingrad	10
	9	Blmr stora el små, ståndarna kortare än hyllebladen; bladskiva hel el handflikig, sällan parbladig	11
	10(9)	Frukt bär; blomst tät klase	2. Actaea
	10	Frukt smånöt; blomst kvastlik el gles klase	13. Thalictrum
	11(9)	Stjälkblad 3 i krans; hylle kronlikt	7. Anemone
	11	Stjälkblad strödda; hylle kronlikt el krona och foder olika	12
	12(11)	Krona och foder olika; frukt smånöt	10. Ranunculus
	12	Hylle kronlikt; frukt kapsel	13
	13(12)	Bladskiva flikig	1. Trollius
	13	Bladskiva hel, tandad	3. Caltha

Ej det inramade!

Blommande stjälk bladlös

Många små frukter; varje pistill blir en liten nöt!

8. Hepatica

1. H. nobilis – blåsipppa

Flerårig; 10-15 cm; upprätt rotstock. Stjälkar 1-7. Rotblad övervintrar, skaft 8-20 cm, hårigt; skiva läderaktig, 4-8 * 5-9 cm, hjärtlik bas, 3-kluvnen, flikar hela, undersidan hårig, ofta rödaktig, översidan mörkgrön, ibland ljusfläckig. Bl oskaftad, ensam i den stängellika stjälk-toppen; under bl 3 foderlika, rätt ovala, hela högblad; hylle vanl 6-8-bladigt, 15-35 mm brett, kronlikt, blått-blåviolett, rätt ofta vitt, rött el brokigt. Smånötter 4-5 mm, udd 1 mm. IV-V. Fuktiga och torra lundar och lundaktiga skogar; undviker lerigt. Även som prydnadsväxt och odlings-flykting. + Tavastlands landskapsbl. Insamling till försäljning samt erbjudande och försäljning är förbjuden. (ej Åland).

Så tar vi den nyaste "Kroken":

Huvudnycklar

Huvudnyckel 1

Klasserna i Linnés sexualsystem

- 1 Växter med ståndare och pistiller (hos barrträden nakna fröämnen) = fanerogamer (fröväxter)
- 2 Alla blommor tvåkönade
- 3 Ståndare fria från varandra och från pistillens märke
 - Ståndare 1 Monandria, s. 34
 - Ståndare 2 Diandria, s. 34
 - Ståndare 3 Triandria, s. 35
 - Ståndare 4, ungefär lika långa Tetrandria, s. 36
 - Ståndare 5 Pentandria, s. 37
 - Ståndare 6, ungefär lika långa Hexandria, s. 40
 - Ståndare 7 Heptandria, s. 41
 - Ståndare 8 Octandria, s. 41
 - Ståndare 9 Enneandria, s. 42
 - Ståndare 10 Decandria, s. 42
 - Ståndare 12 Dodecandria, s. 43
 - Ståndare fler än 12 på ett ringformigt fäste, skilt från pistillfästet Icosandria, s. 43
 - Ståndare fler än 12, fästa tätt under pistillfästet Polyandria, s. 44
 - Ståndare 4, av vilka 2 längre = tvåväldiga Didynamia, s. 44
 - Ståndare 6, av vilka 4 längre = fyrväldiga Tetradynamia, s. 45
- 3 Ståndare förenade med varandra el. med pistillens märke
 - 4 Ståndarknappar fria, strängarna förenade
 - Strängarna förenade i en grupp Monadelphia, s. 45
 - Strängarna förenade i två grupper Diadelphia, s. 45
 - Strängarna förenade i tre grupper Polyadelphia, s. 46
 - 4 Ståndarknappar förenade med varandra el. med pistillens märke
 - Ståndarknappar förenade till ett rör Syngenesia, s. 46
 - Ståndarknappar fästa på pistillens märke Gynandria, s. 46

Strunta i det inramade!

- 2 Atminstone en del blir enkönade
- 5 Alla blir enkönade
 - 6 Han- och honblir på samma planta = "sambyggare" Monoecia, s. 46
 - 6 Han- och honblir på olika plantor = "tvåbyggare" Dioecia, s. 47
- 5 En del blir enkönade, en del tvåkönade = "mångbyggare" Polygamia, s. 49
- 1 Växter utan ståndare och pistiller = kryptogamer Cryptogamia, s. 49

13 Klass Polyándria: ståndare fler än 12, fästa tätt under pistillfästet

1 Träd.....	Tilia, s. 331
1 Örter el. små buskar	
2 Pistiller 2-många	
3 Blad mkt tjocka o. köttiga.....	Crassulaceae, s. 238
3 Blad av vanlig beskaffenhet	
4 Blad utan stipler o. vanl. m. tydlig slida.....	Ranunculaceae, s. 221
4 Blad m. stipler, som åtm. upptill är fria från bladskaftet.....	Rosaceae, s. 260
2 Pistill 1, ibl. m. flera stult	
3 Vattenväxter	
6 Blad smala, taggsågade.....	Stratiotes, s. 89
6 Blad breda, ej sågade.....	Nymphaeaceae, s. 82
5 Landväxter	
7 Blad strutformiga, insektsfångande.....	Sarracenia, s. 404
7 Blad m. platt bladskena	
8 Blr m. sporre.....	Consolida, s. 233
8 Blr utan sporre	
9 Kronblad olika stora, flikiga.....	Resedaceae, s. 333
9 Kronblad lika stora, hela	
10 Krona 4-bladig	
11 Blr ensamma el. i flocklik ställning.....	Papaveraceae, s. 216
11 Blr i klase.....	Actaea, s. 234
10 Krona 5-bladig	
12 Stift 1.....	Cistaceae, s. 332
12 Stift 3.....	Hypericaceae, s. 318

Svårt att se just på blåsippa!

Bortse från det inramade!

Många ståndare, fria
ståndarsträngar

Frågor om sexualsystemet?

48 Fam. Ranunculáceae, ranunkelväxter

Mest örter, vanl. föga håriga; blad ofta flikiga el. sammansatta; hylle ofta mångbladigt i spiral; ståndare talrika, fria, spiralställda; fruktämnen oftast flera, ± fria från varandra, mognande till små frukter (vanl. baljkapslar el. nötter).

1 Buskartad, klängande, med motsatta blad	Clematis 8
1 Örter, ej klängande; blad ej motsatta	
2 Fruktämne 1	
3 Blr med sporre	Consolida 14
3 Blr utan sporre	Actaea 16
2 Fruktämnen 2-många	
4 Fruktämnen 2-6	
5 5 hylleblad med sporre	Aquilegia 13
3 Hylleblad utan sporre	
6 Det översta hyllebladet hjälmlikt (48:40, 41)	Aconitum 15
6 Yttre hylleblad platta	
7 Blr med flikigt svepe	Eranthis 11
7 Blr utan svepe	
8 Blr gula	Caltha 9
8 Blr vita el. grönaktiga	Helleborus 12
4 Fruktämnen fler än 6	
9 Blr m. foderblad (ses bäst på knopparna)	
10 Stjälkar bladlösa; krona vanl. blå	Hepatica 5
10 Stjälk bladig; krona ej blå	
11 Kronblad 5 (el. genom felslagning färre)	Ranunculus 1
11 Kronblad fler än 5	
12 Foderblad 3-4; kronblad med ett fjäll el. en liten grop vid basen	Ranunculus 1
12 Foderblad 5 (sällan flera); kronblad utan fjäll el. grop	Adonis 6
9 Alla hylleblad lika el. de inre förvandlade till nektarblad	
13 Blad hela	
14 Blad breda	Caltha 9
14 Blad nästan trådsmala	Myosurus 2
13 Blad flikiga el. sammansatta	
15 Hylleblad 4, snart avfallande	Thalictrum 7
15 Hylleblad 5-många	
16 Hylleblad 10-många, klotlikt hopstående	Trollius 10
16 Hylleblad 5-9, kronlika, stora	
17 Foderlikt, 3-bladigt svepe tätt under blomman	Hepatica 5
17 Svepe örtbladlikt, ett stycke nedanför blomman (48:32)	
18 Frukt med långt, hårigt spröt (det förlängda stiftet)	Pulsatilla 4
18 Frukt utan spröt	Anemone 3

Det finns alltså två sätt att komma till släktet *Hepatica*. Sättet med blå pilar mer "botaniskt korrekt".

5 Hepatica

Hylle enkelt, kronlikt; tätt under blomman 3-bladigt, foderlikt svepe; nötter.

1 *H. nobiles*, BLÅSIPPA: blad njurlika, läderartade med (oftast) 3 helbräddade flikar; kalk blå (sällan röd el. vit). – Skogar, lundar. Sk-Gstr a, Hls-Nb ma-r. V. – Blad övervintrande. (F).

Och så blåsippa enligt äldre "Kroken",
från familjen:

26. Fam. Ranunculáceæ, *Ranunkelväxter*

Kl. 13 (und. släkt. 2)

	I	Buskartad, klängande, med motsatta blad ..	<i>Clématis</i>	n:r	6
→	II	Örter, ej klängande; blad ej motsatta			
	a	<i>Fruktämne 1</i>			
	1	Blr med sporre	<i>Delphinium</i>		13
	2	Blr utan sporre	<i>Actæa</i>		15
	b	<i>Fruktämnen 2—6</i>			
	1	5 hylleblad sporbärande [59: 3]	<i>Aquilégia</i>		12
	2	1 hylleblad med sporre	<i>Delphinium elátum</i>		13
	3	Hylleblad utan sporre			
	3.1	Krona inom grönt foder	<i>Pæónia</i>		16
	3.2	Hylleblad ej foderlika, det översta hjälm- likt [59: 1,2]	<i>Aconítum</i>		14
	3.3	Hylleblad ej foderlika, de yttre platta			
	3.3.1	Blr ljusblå med finflikigt svepe	<i>Nigélla</i>		11
	3.3.2	Blr gula med flikigt svepe	<i>Eránthis</i>		10
	3.3.3	Blr gula utan svepe	<i>Caltha</i>		7
	3.3.4	Blr vita utan svepe	<i>Helléborus</i>		9
→	c	<i>Fruktämnen många</i>			
→	1	Krona inom foder (ses bäst på knopparna)			
	1.1	Stjälk bladig; krona ej blå			
	1.1.1	Kronblad 5 (el. genom felslagning färre)	<i>Ranúnculus</i>		1
	1.1.2	Kronblad flera än 5			
	1.1.2.1	Foderblad 3—4; kronblad med ett fjäll el. en liten grop vid basen	<i>Ranúnculus</i>		1
	1.1.2.2	Foderblad 5 (säll. flera); kronblad utan fjäll el. grop	<i>Adónis</i>		4
→	1.2	Stjälkar bladlösa; krona vanl. blå	<i>Anemóne hepática</i>		3
→	2	Alla hylleblad lika el. de inre förvandlade till honungsgömmen			
	2.1	Blad hela, breda	<i>Caltha</i>		7
	2.2	Blad hela, näst. trådsmala	<i>Myosúrus</i>		2
→	2.3	Blad flikiga el. sammansatta			
	2.3.1	Hylleblad 10—många, klotlikt hopstående	<i>Tróllius</i>		8
→	2.3.2	Hylleblad 5—9, kronlika, stora	<i>Anemóne</i>		3
	2.3.3	Hylle 4-bladigt, snart avfallande	<i>Thalíctrum</i>		5

Alltså två sätt att närma sig blåsippa – de blå pilarna
Från "c" mer "botaniskt korrekt".

Egentligen
svepeblad, som
ser ut som
foderblad!

Och så släktet *Anemone* – i
vid mening:

3. Anemóne [57]

Hylle enkelt, kronlikt (kalk); 3-bladigt el. mångflikigt svepe. —
Vårväxter med jordstam och handflikiga el. sammansatta blad.

- I Svepeblad 3, foderlika, tätt under blomman *A. hepática* n:r 1
II Svepeblad el. -flikar längre från blomman
a Svepeblad 3, lika örtblad, 3-fingrat delade
1 Kalk vit (stund. rödlätt)
1.1 Fruktämnen gröna *A. nemorósa* 3
1.2 Fruktämnen tätt vitludna *A. silvéstris* 4
2 Kalk gul *A. ranunculoides* .. 2
b Svepe mångflikigt, långt vit-(el. gul-)hårigt
1 Kalk invändigt vit; blad övervintrande *A. vernális* 5
2 Kalk (vanl.) violett; blad ej övervintrande
2.1 Kalkblad i spetsen raka (el. nästan raka)
2.1.1 Svepe flikat näst. till basen *A. pulsatilla* 7
2.1.2 Svepe flikat till mitten *A. patens* 6
2.2 Kalkblad i spetsen bakåtböjda [57: 3]; blr
hängande *A. praténsis* 8
1. *A. hepática*, BLÅSIPPA: blad njurlika med (oftast) 3 helbräddade
flikar; kalk blå (säll. röd el. vit). — Skog., lund. a. — *Blad läder-*
artade, övervintrande.

Och så var det familjen Ranunculaceae enligt C.A.M. Lindman

Familj Ranunculácea.	
a. Pistill 1.	
b. Hyllekretsar likbladiga utan sporre; frukt bär; 29, 4,	5. Actæa
bb. D:o olikblad. med sporre; fröhus; 29, 6, 166, 1,	7. Delphinium
aa. Pistiller 3—talrika.	
b. Hyllekretsar olikbladiga, färgade; fröhus 3—5 i krets.	
c. Med sporre	7. Delphinium
cc. Utan d:o; ett uppåtvänt hyllebl. kapuschong- formigt (»hjälmens»); 165, 1, 2,	8. Aconitum
bb. Hyllekretsar likbladiga.	
c. Alla hyllebl. lika (färgad kalk).	
d. Frukt flera fröhus (rosettställda)	1. Caltha
dd. » talrika nötter (spiralställda).	
e. Kalkbl. omkr. 6 (5—flera), längre än ståndarna, 165, 3.	
f. Nötter med m. kort spröt; inga honungskörtlar	9. Anemone
ii. D:o med långt, dunnt spröt; korta honungskörtlar utanför ståndarna; 165, 5,	10. Pulsatilla
ee. Kalkbl. 4 små, snart avfall.; ständ. långt utskjut.; 166, 4, 5,	14. Thalictrum
cc. Hylle av två olika bladkretsar.	
d. Inre hyllebl. med sporre; frukt 5 fröhus i krets; 166, 2,	6. Aquilegia
dd. Inga sporrar.	
e. Ytterhyllebl. störst, kronlika.	
f. Inre d:o platta, jämbreda; 166, 3,	2. Tróllius
ff. D:o rörformiga.	
g. Ytterhyllebl. 5—8, gula, snart avfall.	4. Eránthis
gg. D:o 5, kvarsitt. kring frukt.; örtbl. vintergröna	3. Helléborus
ee. Ytterhyllebl. foderlika, ej störst, men ofta m. e. m. färgade.	
f. Ständ. 5; kronbl. smalt skedfor- miga; fruktsamlingen slutl. starkt förlängd, 17, 5,	11. Myosórus
ff. Ständ. flera—talrika; kronbl. platta.	
g. Kronbl. med honungsgrop, 30, 5, 165, 4,	13. Ranúneulus
gg. Ingen honungsgrop	13. Adónis

Inte mycket till spröt!

Ej det inramade!

Och då ser vi på släktet *Anemone*:

9. *Anemone* L.

- a. Kalkbl. violblå; 3 hela, enkla svepebl. strax nedom kalken 1. *hepatica*
aa. Svepebl. flik. o. inskurna, vid stängelns mitt.
b. Blad- o. blomskäft o. småfrukter tätludna; kalkbl. vita; bladrossett; 165, 3, 2. *silvestris*
bb. D:o kala ell. småhåriga; ett ensamt jordblad.
c. Kalkbl. vita ell. rödlätta; svepebl. skaftade 3. *nemorosa*
cc. D:o gula; svepebl. näst. oskaftade 4. *ranunculoides*

1. *A. hepatica* L. **Blåsippa.** 2. Lund., skogsbryn, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm. — var. *glabrata* Fr., kal; frktr liksom huvudformen med vita ell. rosenröda kalkbl.

2. *A. silvestris* L. **Tovsippa.** Stäng. 2—3 dm h.; bladflik. m. breda; kalk 5 cm br. 2. Torr mark i lund., Öl., Gtl., sälls.

3. *A. nemorosa* L. **Vitsippa.** Giftig. 2. Skog, lund, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl. allm. — var. *purpurea* E. Gray, kalk från början rosenröd även på insidan.

× *A. nemorosa* × *ranunculoides*, sälls.

4. *A. ranunculoides* L. **Gulsippa.** Lik nr 3 till gestalt, men kalk ngt smärre; ofta 2—3-blmg; giftig. 2. Sk.—Uppl., Hall., Öl., Gtl., täml. sälls.; Jtl., Mpd, m. sälls.

Vi nycklar nagelört i olika floror

- Mossberg – Stenberg: Svensk Fältflora
- Den översatta finska ”Retkeilykasvio”
- Krok-Almquist, Svensk Flora, upplagan från 2012
- Äldre Krok-Almquist, från och med familjen
- C.A.M. Lindman, Svensk Fanerogamflora, från familjen

Obs! Två olika vetenskapliga namn; antingen *Erophila verna* eller *Draba verna*. *Draba verna* var vanligast förr, men är nu det accepterade igen!

Vi börjar med Svensk
Fältflora:

HUVUDNYCKEL

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen	Nyckel I
Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott.....	Nyckel II
Växter i eller på vatten	Nyckel III
Träd och buskar. Vedväxter	Nyckel IV
Blommor med foder och fribladig krona	Nyckel V
Blommor med foder och sambladig krona.....	Nyckel VI
Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga	Nyckel VII
Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön- eller brunaktigt hülle.....	Nyckel VIII
Växter med sporer. Kärnkryptogamer	Nyckel IX

Foderblad

Vi går till nyckel 5 – och kan
pröva båda alternativen!

Nyckel V: Blommor med foder och fribladig krona

- 1. Blommor regelbundna 2
- 1. Blommor bisymmetriska eller zygomorfa..... 55

Först nummer 2:

2. Blad motsatta eller kransställda	3
2. Blad strödda eller i rosett vid basen.....	18
3. Blad hela, kransställda	4
3. Blad motsatta	5
4. Blommor vita, 5-taliga	spärglar 200
4. Blommor gröna, 4-taliga, med 8 ståndare	örmbär 52
5. Blommor 2-, 3- eller 4-taliga	6
5. Blommor 5- eller 6-taliga	9
6. Blommor översittande, 2- eller 4-taliga, vita eller rosa	dunörtsväxter 168f
6. Blommor undersittande, 3- eller 4-taliga.....	7
7. Fruktblad fria, 4 bälkapslar	fyrting 128
7. Fruktblad sammanväxta, kapsel eller stenfrukt.....	8
8. Blommor (3–)4-taliga. Dansenliga i grunt vatten	stamkrypor 158
8. Blommor svarttröda, i tät flock, omgiven av 4 vita, stora högblad. Upprätt	hönsbär 208
9. Blommor 6-taliga, med purpurroda kronblad.....	fackelblomster 168f
9. Blommor 5-taliga	10
10. Blommor gula	11
10. Blommor vita eller röda.....	13
11. Blad 3-fingrade	kiöveroxallis 156
11. Blad enkla. Blommor med 5 foderblad	12
12. Blommor små med likstora foderblad. Örter	johannesörter 164
12. Blommor små med 3 stora och 2 små foderblad. Dvärgbuskar	solvändor 174
13. Blomma med 2 stödblad, lika foderblad, vid hyllebladen	källört 208
13. Blomma med 5 foderblad.....	14
14. Blad hand- eller fjädernerviga, flikiga. Långnåbbad klyvfrukt	näveväxter 166
14. Blad hela eller något sågade	15
15. Blommor ensamma i bladveck. Blad i 4 rader, i spetsen med en por.....	purpurbräcka 124
15. Blommor i knippe eller kvast.....	16
16. Fruktblad fria. 5 bälkapslar	kärleksört 126
16. Fruktblad bildar kapsel.....	17
17. Kapsel med 1 rum. Kronblad vita eller röda. Foderblad utan kantglandler.....	se nyckel X, s. 298
17. Kapsel med 5 rum. Kronblad vita med gul bas. Foderblad med kantglandler.....	vildlin 164
18. Blommor 2- eller 3-taliga	19
18. Blommor 4-, 5- eller flertaliga.....	23
19. Blommor 2-taliga, 2 små yttre och 2 större inre hylleblad, 2 märken.....	fjällsyra 190
19. Blommor 3-taliga	20
20. Blad fjädernerviga. 3 små yttre och 3 små inre, tillväxande, kvarvarande hylleblad	skräppor 190
20. Blad båg- eller parallellnerviga. 3-taliga. Hylleblad ej kvar i frukt	21

71. Blommor enstaka, 3 ståndare. Blad svärdlika. Cylindrisk kapsel.....	irisväxter 64
71. Blommor i flock eller i kransar.....	22
72. Blommor i kransar (eller liten flock). Ståndare många. Nötter samlade i huvuden.....	pilblad 46
72. Blommor i flocklik samling, 9 ståndare, 6 baljkapslar.....	blomvass 46
73. Blommor 4-taliga.....	24
73. Blommor 5-taliga.....	30
74. Blommor översittande.....	dunörtsväxter 166f
74. Blommor under- eller kringsittande.....	25
75. Fruktblad fria.....	26
75. Fruktblad hopväxta, kapsel eller skida.....	27
76. Blad enkla, ganska köttiga, 4 baljkapslar.....	rosenrot 128
76. Blad 3-5-fingrade, eller 1-2 gånger flåkiga. Ej köttiga. Talrika nötter.....	fingerörter, gäsört, kräklöver 144f
77. 2 foderblad. Många ståndare.....	vallmoväxter 110f
77. 4(-5) foderblad, 4-många ståndare.....	28
78. Blad 2-3 gånger flåkiga. Frukt av ett fruktblad. Svart bär.....	svart trolldruva 114
78. Blad hela, parflåkiga eller parbladiga. Frukt av flera fruktblad.....	29
79. Skida av 2 fruktblad, slutna.....	korsblommiga 176ff
79. Kapsel av 3-5 fruktblad, öppnas i spetsen.....	resedor 176

Ej fortsättningen!

Pistill/frukt av 2 fruktblad

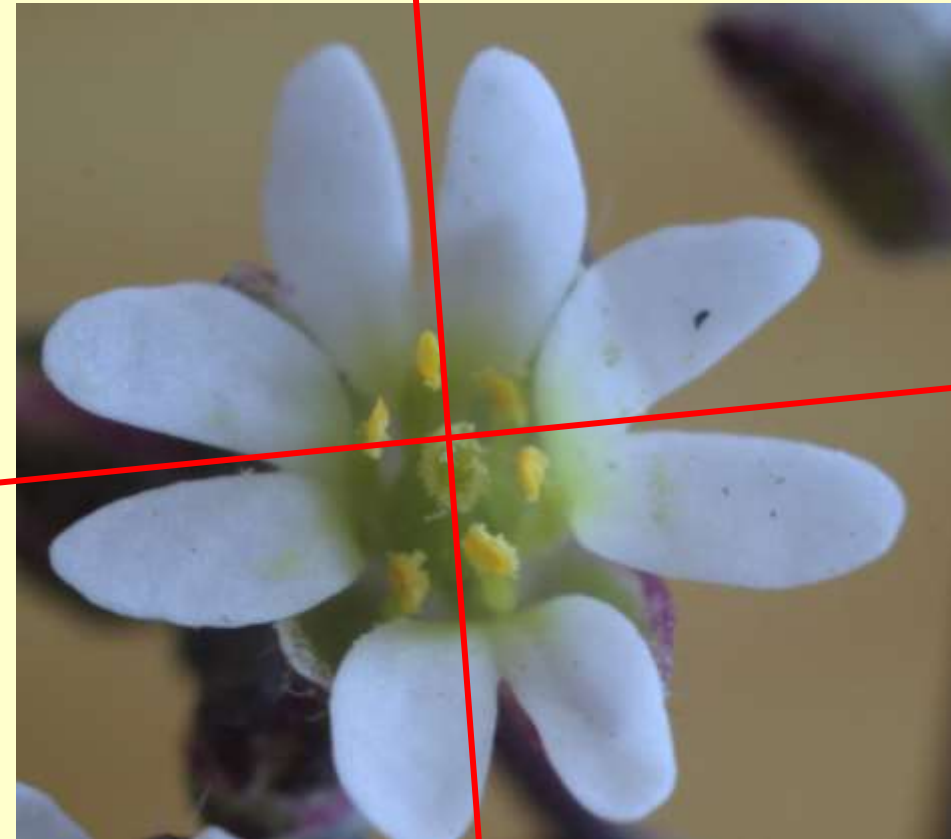

Om vi hoppar direkt till nummer 55:

55. Blommor med större eller mindre sporre som innehåller nektar.....	56
55. Blommor utan sporre.....	61
56. Blommor bisymmetriska, med korta påsliska sporrar.....	nunneörter, jordrök 112
56. Blommor zygomorfa, med en sporre.....	57

57. Blad enkla, hela eller tandade.....	58
57. Blad sammansatta eller flåkiga.....	60
58. Blad hela, oskaftade, parallelnerviga.....	orkidéer 56ff
58. Blad skaftade, hand- eller fjädernerviga.....	59
59. Foder och krona av samma färg. Sporre lång och spetsig.....	balsaminväxter 208
59. Foder grönt, krona färgad. Sporre kort, trubbig.....	violväxter 162f
60. Blad 1-3 gånger sammansatta. Blommor 4-taliga.....	nunneörter 112
60. Blad handflikiga. Blommor 5-taliga.....	riddarsporre 114
61. Blommor bisymmetriska. Kronblad hela eller inskurna.....	korsblommiga 176ff
61. Blommor zygomorfa.....	62

Ej fortsättningen!

Kan delas i två spegelbilder på två sätt!

KORSBLOMMIGA *Brassicaceae* Örter. Blad strödda, ofta parflikiga, utan stipler. Blomställning klase. Blommor regelbundna, bisymmetriska, med 4 kronblad och 4 foderblad. Vanligen 6 ståndare varav 2 är kortare. Frukt: skida med 2 valvler.

Nagelört *Draba verna* 1–15 cm. Mars–maj. Vanlig på öppen, torr, ganska mager och blottad sandjord. Berghällar, torrbackar, åkrar, tun, kreaturstigar, klitter, murar, ruderatmarker. 1-årig. Späd. Rosettblad små, ofta helbräddade. Stjälkblad saknas. Kronblad 2–4 mm, vita, små, kluvna till mitten. Skida vanligen 4–7 mm, elliptisk, plattad och kal, på långt skaft. Mångformig. Bland de tidigaste vårblommorna ofta tillsammans med backtrav, vårarv och vårveronika.

Och så huvudnyckeln enligt
Retkeilykasvio:

Huvudnyckel

→	1 Vedartade (träd, buske, ris eller ranka; alltså klängande vedväxt)	nyckel A
→	1 Örtlika	2
→	2(1) Vattenväxt med endast undervattens- och eller flytblad	nyckel B
→	2 Landväxt, eller vattenväxt vars stjälk och blad är tydligt ovanför ytan	3
→	3(2) Bladlös el under blomningen bladlös ört el blad fjäll-lika, ej gröna	nyckel C
→	3 Ört med gröna blad	4
→	4(3) Alla blad finns i basrosett (i stjälk och stängel kan finnas små fjäll-lika blad eller i blomställningen stödblåd) eller utgår från jordstam; ibland endast ett blad	5
→	4 På stjärken åtminstone ett ganska stort grönt blad (basrosettblad kan dessutom finnas) eller många små fjäll-lika eller nål-lika blad	6
→	5(4) Sporväxt; sporgömmen på bladens undersida eller på särskilda sporblad	nyckel D
→	5 Blomväxt; i bladrosettens mitt finns en eller flera stänglar	nyckel E
	6(4) Stjälkblad sammansatta eller flikiga	7
	6 Stjälkblad hela	8
	7(6) Blad fingrade	nyckel F
	7 Blad parflikiga, parbladiga el handflikiga	nyckel G
	8(6) Blad i krans	nyckel H
	8 Blad strödda eller motsatta (ibland korsvis motsatta)	9
	9(8) Blad motsatta	10
	9 Blad strödda	11
	10(9) Blad tandade	nyckel I
	10 Blad helbräddade	nyckel J
	11(9) Blad tandade	nyckel K
	11 Blad helbräddade	nyckel L

Nyckel E

Växter med blad i rosett vid basen, blommor (eller blomställning) på bladlös stängel

- 1. Endast en blomma på varje stängel 2
- 1. Flera blommor på varje stängel 12
- 2(1) Blomma tämligen liten; växten liten; blad smala, ofta saknas bladskiva 3
- 2. Blomma ganska stor, vit el med färg; bladskiva tydlig 6
- 3(2) Pistiller talrika, pistillsamlingen växer snart ut svanslikt från blomfästet *Myosurus*
- 3. Blomfästet/pistillsamlingen växer ej ut svanslikt; vatten- eller strandväxt 4
- 4(3) Revor saknas; blad runda, långspetsade; kronblad 4 *Subularia*
- 4. Revor 5
- 5(4) Blad tunna, liten skiva; korta ståndarsträngar *Limosella*
- 5. Blad tjocka, saknar skiva, kort spets; tämligen långa ståndarsträngar *Plantago uniflora*
- 6(2) Blad 1, krona oregelbunden, krona röd/rosa *Calypso*
- 6. Blad flera 7
- 7(6) Blomma oregelbunden (zygomorf) 8
- 7. Blomma regelbunden 9
- 8(7) Blad långskaftade; krona fribladig *Viola*
- 8. Blad utan skaft; krona sambladig *Pinguicula*
- 9(7) Blad hela; blomma hängande, stjärnformig *Moneses*
- 9. Blad sammansatta eller flikiga 10
- 10(9) Blad består av tre motsatt hjärtlika småblad *Oxalis*
- 10. Blad annorlunda 11
- 11(10) Många små pistiller, knopp upprätt *Ranunculaceae*
- 11. En stor sammansatt pistill, knopp hängande *Papaver*
- 12(1) Blommor små, ofta utan hylle; blad långa, smala 13
- 12. Blommor vanligen ganska stora, vita eller med färg; blad breda, sällan långa och smala 17
- 13(12) Blommor utan hylle eller hyllet förtvinat; blad vanligen platta 14
- 13. Blommor med tydligt hylle; blad vanligen runda 15
- 14(13) Stjälk fylld; blomställningen ej vippa *Cyperaceae*
- 14. Stjälk ihålig; blomställningen en mångblommig smal vippa *Molinia*
- 15(13) Blomställningen kort, nästan klotlik; hylle 6-bladigt *Juncaceae*
- 15. Blomställningen lång; ax eller klase 16
- 16(15) Blomställningen ett ax, frukt kapsel *Plantago*
- 16. Blomställningen en klase, klyvfrukt *Triglochin*
- 17(12) Blomställningen korglik, med svepeblad 18
- 17. Blomställningen vanligen ej korg (om korg, så saknas svepeblad) 21
- 18(17) Blomställningen en korg som omges av holkfjäll, ståndarknappar förenade 19
- Obs! korgblommiga – två underfamiljer, se nedan
- 18. Annorlunda svepe, ståndarknappar åtskilda, blommor vanligen röda 20
- 19(18) Alltid rörliga blommor i korgen, eventuella tungformiga blommor 3-tandade, växterna har inte mjölksaft; korgblommiga underfamiljen *Asteraceae*
- 19. Enbart tungformiga 5-tandade blommor, mjölksaft, korgbl. underfamiljen *Cichoriaceae*
- 20(18) Kronblad fem, med rotstock *Armeria*

Och nyckel E:

	20. Kronblad se, lökväxt	<i>Allium</i>
	21(17) Blommor oregelbundna (zygomorfa), blad enkelnerviga	Orchidaceae
→	21. Blommor regelbundna	22
	22(21) Blommor små, brun- till rödaktiga, hylleflikar 2 eller 4	23
→	22. Blommor vita eller med tydlig färg	24
	23(22) Blomställningen klaselik; blad njurformiga; fjällväxt	<i>Oxyria</i>
	23. Blomställningen ax; blad ovala-lansettlika	<i>Plantago</i>
	24(22) Hylleblad 3 eller 6, blad enkelnerviga	25
→	24. Hylleblad 4 eller 5	31
	25(24) Hylle6-bladigt, sambladigt, landväxt	26
	25. Hylle 3-bladigt, fribladigt, vattenväxt	30
	26(25) Höstblommående och då bladlös, på våren en kapsel mitt i bladrosetten	<i>Colchicum</i>
	26. Blommor och blad samtidigt	27
	27(26) Bladrosettblad vanligen 1, hylleblad gula	<i>Gagea</i>
	27. Bladrosettblad flera, hylleblad ej gula	28
	28(27) Blad 2, hylle sambladigt, vitt	<i>Convallaria</i>
	28. Blad flera, hylle sam- eller flerbladigt	29
	29(28) Bladrosettblad närmast stängellånga, ej platta; lökväxt	Asparagaceae
	29. Bladrosettblad mycket kortare än stängeln, platta; med jordstam	<i>Tofieldia</i>
	30(25) Blommor i flock, blad trekantiga	<i>Butomus</i>
	30. Blomställningen ej flock, bladskiva platt	Alismataceae
	31(24) Blad med slemmiga fångsthår; vitblommig myrväxt	<i>Drosera</i>
→	31. Blad utan fångsthår	32
	32(31) Blomställningen flock eller sammansatt flock	33
→	32. Blomställning knippe eller klase	34
	33(32) Flock enkel, blad hela	Primulaceae
	33. Sammansatt flock, småflockar korglika; blad handflikiga	<i>Sanicula</i>
	34(32) Blomställning knippe; kronblad 5, 2 nästan fria pistiller	<i>Saxifraga</i>
→	34. Blomställning klase; pistiller sambladiga	35
→	35(32) Kronblad 4; blad ej övervintrande	Brassicaceae
	35. Kronblad 5; blad läderaktiga, övervintrande	Ericaceae, underfam Pyrolaceae

42. Brassicaceae

1-, 2- el fleråriga örter. Blad strödda, hela - flikiga el sammansatta och uddsmåblad; åtskilliga arter med bladrosett. Blomst vanl utan stödblåd, vid fruktskiftet förlängd klase. Blmr tvåkönade, foder- och kronblad 4; ståndare vanl 6, varav 4 längre och 2 kortare. Frukt skida, vanl flerfröig och öppnas på längden, någon gång ej öppningsbar, brytbar el nötaktig och 1-fröig. I skidspetsen finns ofta en från pistillstiftet och märket bildad udd, då och då som tillägg längre än den vanliga udden och ibland med frön, men ej med öppningsbar näbb. Hinnartad längsgående skenmellanvägg som ofta delar skidan i två rum.

Ej fortsättningen!

	1	I bladvecken mörka groddknoppar	15. Dentaria
→	1	I bladvecken ej groddknoppar	2
→	2(1)	Skida kort, längden högst 3(-4) ggr bredden, 1- el flerfröig	3
	2	Skida lång, längden över 4 ggr bredden, flerfröig	29
	3(2)	Krona gul	4
→	3	Krona vit, någon gång (blå)röd el saknas	12
	4(3)	Skida tydligt platt	5
	4	Skida rundad el rund	7
	5(4)	Skida 12-18 mm, öppnar sig ej, hängande	6. Isatis
	5	Skida 3-12 mm, öppnar sig, ej hängande	6
	6(5)	Skida rundad, vingkantad	19. Alyssum
	6	Skida oval-lansettlik, saknar vingkant	22. Draba
	7(4)	Skida öppnar sig ej	8
	7	Skida öppnar sig, flerfröig	11
	8(7)	Skida (utan udd) 2 mm, närmast klotformig; blad hela	26. Neslia
	8	Skida 6-10mm; blad oftast flikiga	9
	9(8)	Skida 2-delad; basdel tunn, spetsdel rundad-klotformig	42. Rapistrum
	9	Skida odelad	10
	10(9)	Skida med smal bas, triangulär; växten kal	5. Myagrum
	10	Skida med bred bas, snett äggformig; växten strävharig	7. Bunias
	11(7)	Skida klotformig-långsmal, 1-2(-3) mm bred	13. Rorippa
	11	Skida omvänt äggrund-päronformig, 3-7 mm bred	25. Camelina
→	12(3)	Liten stängelväxt	13
	12	Stjälk bladig	15
	13(12)	Blad cylindriska, spetsade; vatten- och strandväxt	33. Subularia
→	13	Blad platta; landväxt	14
	14(13)	Flerårig; kronblad med hel spets; lapplandsväxt	22. Draba
→	14	1-årig; kronblad kluvna-delade; sydfinsk växt	23. Erophila

23. Erophila

1. *E. verna* - nagelört

1-årig, övervintrar, tidigt vissnande stängelväxt; 3-10(-15) cm. Blad vanl 0,5-1,5 cm, efter marken som basrosett, smal bas, lansettlika – omvänt ägg-runda, rätt spetsiga, på översidan stjärnhåriga. Bladlösa, närmast kala stänglar, ofta flera. Kronblad 2-4 mm, spetsen djupt kluvna – delade, vita. Skidor 4-7(-10) mm, långskaftade, ovalt lansettlika, kala; udd alldeles kort. V. På gårds- och åkerklippor, torra betesslänter och stigar, berg- och backvallar, stengårdsgårdar, skärgårdens fågelrasthällar. Flerformig.

Numera

Draba verna!

Från nya "Kroken":

Huvudnycklar

Huvudnyckel 1

Klasserna i Linnés sexualsystem

- 1 Växter med ståndare och pistiller (hos barrträden nakna fröämnen) = fanerogamer (fröväxter)
- 2 Alla blommor tvåkönade
 - 3 Ståndare fria från varandra och från pistillens märke
 - Ståndare 1 Monandria, s. 34
 - Ståndare 2 Diandria, s. 34
 - Ståndare 3 Triandria, s. 35
 - Ståndare 4, ungefär lika långa Tetrandria, s. 36
 - Ståndare 5 Pentandria, s. 37
 - Ståndare 6, ungefär lika långa Hexandria, s. 40
 - Ståndare 7 Heptandria, s. 41
 - Ståndare 8 Octandria, s. 41
 - Ståndare 9 Enneandria, s. 42
 - Ståndare 10 Decandria, s. 42
 - Ståndare 12 Dodecandria, s. 43
 - Ståndare fler än 12 på ett ringformigt fäste, skilt från pistillfästet Icosandria, s. 43
 - Ståndare fler än 12, fästa tätt under pistillfästet Polyandria, s. 44
 - Ståndare 4, av vilka 2 längre = tvåväldiga Didynamia, s. 44
 - Ståndare 6, av vilka 4 längre = fyrväldiga **Tetradynamia**, s. 45
 - 3 Ståndare förenade med varandra el. med pistillens märke
 - 4 Ståndarknappar fria, strängarna förenade
 - Strängarna förenade i en grupp Monadelphia, s. 45
 - Strängarna förenade i två grupper Diadelphia, s. 45
 - Strängarna förenade i tre grupper Polyadelphia, s. 46
 - 4 Ståndarknappar förenade med varandra el. med pistillens märke
 - Ståndarknappar förenade till ett rör Syngenesia, s. 46
 - Ståndarknappar fästa på pistillens märke Gynandria, s. 46

Denna ståndare kortare!

- 2 Ätminstone en del blr enkönade
- 5 Alla blr enkönade
- 6 Han- och honblr på samma planta = "sambyggare" Monoccia, s. 46
- 6 Han- och honblr på olika plantor = "tvåbyggare" Dioecia, s. 47
- 5 En del blr enkönade, en del tvåkönade = "mångbyggare" Polygamia, s. 49
- 1 Växter utan ståndare och pistiller = kryptogamer Cryptogamia, s. 49

82 Fam. Brassicaceae, Cruciferae, korsblommiga växter

Örter. Blr i klase, 4-taliga m. vanl. 6 ståndare (4 längre, 2 kortare); fruktämne tvårummigt; frukt skida (jfr s. 27), ibland icke uppsprickande (nöt, ledfrukt). I många fall behövs mogna frukter för säker bestämning.

- 1 Blad nästan trinda, syllika; liten strandväxt (82:78) **Subularia 40**
- 1 Blad platta
- 2 Med groddknoppar i bladvecken (se s. 15) **Cardamine bulbifera 19**
- 2 Utan groddknoppar i bladvecken
- 3 Skidor långa, smala, jämbreda (minst 4 ggr så långa som breda)
- 4 Skida m. långt spröt (minst ca ¼ av en utväxt skidas längd, bestående av stiftet o. yttre, vanl. sterilt parti av själva skidan 82:1)
- 5 Övre blad stjätkomfattande **Brassica 1**
- 5 Blad ej stjätkomfattande
- 6 Skida tvåledad m. två utskott i gränsen mellan lederna (82:8); köttig växt **Cakile 8**
- 6 Skida utan utskott, ej ledad el. mångledad; ej köttig
- 7 Skida ej uppsprickande m. valvler, mångledad el. tjock, svampig (82:6) **Raphanus 5**
- 7 Skida uppsprickande m. valvler, ej ledad (men ibl. starkt vägig)

- 8 Valvler m. flera parallella nerver **Sinapis 4**
- 8 Valvler m. tydlig mittnerve; övr. nerver svaga **Brassica 1**
- 4 Skida m. kort el. otydligt spröt
- 9 Kronblad saknas **Cardamine impatiens 19**
- 9 Med kronblad
- 10 Krona gul (el. gulvit), sällan brun
- 11 Blad halvt el. helt stjätkomfattande
- 12 Stjälkblad flikiga el. tandade (82:33–35); krona gul **Barbarea 20**
- 12 Stjälkblad helbräddade, krona gulvit
- 13 Stjälkblad få; skida fyrkantig i tvärsnitt **Conringia 11**
- 13 Stjälkblad talrika; skida plattad **Turritis 18**
- 11 Blad ej stjätkomfattande
- 14 Blad hela
- 15 Kronblad högst ca 1 cm långa
- 16 Blad lansettlika, helbräddade el. svagt tandade **Erysimum 10**
- 16 Blad äggrunda, oftast tandade **Sisymbrium strictissimum 13**
- 15 Kronblad ca 2 cm långa **Hesperis tristis 9**
- 14 Ätm. nedre blad parflikiga
- 17 Skidor tryckta till stjälken
- 18 Skida i tvärsnitt trind **Sisymbrium officinale 13**
- 18 Skida i tvärsnitt fyrkantig **Brassica nigra 1**
- 17 Skidskaft utstående från stjälken
- 19 Skidans spröt minst 2 mm långt
- 20 Nedre blr m. stödblad; hårig **Erucastrum gallicum 2**
- 20 Hela klasen utan stödblad; nästan kal **Diplotaxis 3**
- 19 Skidans spröt högst 2 mm långt
- 21 Skidvalvler utan tydliga nerver; flerårig m. utlöpare **Rorippa sylvestris 22**
- 21 Skidvalvler m. längsnerv; utan utlöpare
- 22 Kronblad längre än fodret **Sisymbrium 13**
- 22 Kronblad kortare än fodret **Descurainia 14**
- 10 Krona rent vit, skär el. violett
- 23 Märke tydligt tvåflikigt **Hesperis matronalis 9**
- 23 Märke helt (el. urnupet)
- 24 Skida i tvsn. tydligt fyrkantig; blad breda (82:10) **Alliaria 12**
- 24 Skida trind el. plattad
- 25 Ätm. övre blad hela
- 26 Stjälk bladlös (82:31) **Cardamine bellidifolia 19**
- 26 Stjälk m. blad (ibl. bara 1)
- 27 Skida högst 10 ggr så lång som bred; liten fjällväxt **Braya 15**
- 27 Skida ätm. 10 ggr så lång som bred

- 28 Stjälkblad få **Arabidopsis 16**
- 28 Stjälkblad talrika **Arabis 17**
- 25 Alla blad parbladiga el. ätm. till halva sin bredd flikade
- 29 Blad parflikiga (82:3); klase m. stödblad **Erucastrum supinum 2**
- 29 Blad parbladiga (82:24, 39); klase utan stödblad
- 30 Stjälk delvis nedliggande, rotsläende **Nasturtium 21**
- 30 Stjälk upprätt–uppstigande, ej rotsläende **Cardamine 19**
- 3 Skidor korta och breda, avlånga–runda (högst 4 ggr så långa som breda); fruktämne rundat
- 31 Skida ej plattad, i tvsn. ± rundad
- 32 Krona vit–ljusviolett
- 33 Blad under på nerverna strävborstiga **Raphanus sativus 5**
- 33 Blad alldeles kala
- 34 Krona ljusviolett; blad flikiga **Cakile 8**
- 34 Krona vit
- 35 Blad ej köttiga, stora **Armoracia 23**
- 35 Med köttiga blad; havsstrandväxter **Crambe 7**
- 36 Blad mycket stora, källika **Cochlearia 24**
- 36 Blad små **Cochlearia 24**
- 32 Krona gul
- 37 Skida m. upphöjd kantlist (82:67) **Camelina 35**
- 37 Skida utan upphöjd kant
- 38 Skida m. tunna valvler, slät; blad kala **Rorippa 22**
- 38 Skida m. hårda valvler; blad sträva
- 39 Skida brett klubbformig (82:64) **Myagrum 32**
- 39 Skida ej klubbformig
- 40 Skida snett äggformig, vårtig (82:65) **Bunias 33**
- 40 Skidans fröbärande del klotrund
- 41 Skidans övre del klotrund, färad, nedre del skaftlik **Rapistrum 6**
- 41 Hela skidan klotrund, nätådrig **Neslia 34**
- 31 Skida plattad
- 42 Skidans skiljevägg parallell med plattsidorna, jämbred med dessa
- 43 Krona röd (sällan vit); skida mycket stor (20–30 mm bred) **Lunaria 36**
- 43 Krona vit el. gul; skidor små (högst 5 mm breda) **Draba 39**
- 44 Stjälkblad få eller inga **Draba 39**
- 44 Stjälkblad talrika
- 45 Stjälkblad breda, grovtandade (82:76) **Draba 39**
- 45 Stjälkblad smala, helbräddade

Men släktet *Draba*:

46 Kronblad hela; skida rundad (82:68).....	<i>Myssum</i> 37
46 Kronblad kluvna; skida avlång (82:69).....	<i>Berteroa</i> 38
42 Skidans skiljevägg vinkelrät mot plattsidorna, mkt smalare än dessa	
47 Krona gul; skidor hängande, med bred list (82:63).....	<i>Isatis</i> 31
47 Krona vit el. rödlätt (saknas stundom)	
48 Skida mångfröig	
49 Skida triangulär utan list.....	<i>Capsella</i> 28
49 Skida rundad el. omvänt hjärtlik, kantad av en tunn list (82:59-61)	
50 Stjälkblad äggrunda.....	<i>Microthlaspi</i> 30
50 Stjälkblad avlånga.....	<i>Thlaspi</i> 29
48 Skida m. 1-2 frön i varje rum	
51 Skida m. 1 frö i varje rum.....	<i>Lepidium</i> 25
51 Skida m. 2 frön i varje rum	
52 Skida runt om m. smal kantlist (82:56).....	<i>Teesdalia</i> 26
52 Skida utan list.....	<i>Hornungia</i> 27

Ej detta!

39 *Draba*

Skida kort, plattad, med kort el. omärkligt stift.

1 Kronblad kluvna; liten vårört.....	<i>D. verna</i> 14
1 Kronblad hela (el. något urnupna)	
2 Med späd rot (ettåriga); inga utlöpare	
3 Krona vit.....	<i>D. muralis</i> 12
3 Krona gul.....	<i>D. nemorosa</i> 13
2 Med jordstam (flerårig); utlöpare med bladrosett	
4 Stjälk mångbladig; skidor 7-10 mm långa	
5 Tätbladig stjälk med både enkla och grenade hår.....	<i>D. incana</i> 11
5 Glesbladig stjälk med endast korta, grenade hår.....	<i>D. daurica</i> 6
4 Stjälk med högst 2 blad; skidor 5-7 mm långa	
6 Krona blekgul-gul	
7 Stjälk kal.....	<i>D. crassifolia</i> 3
7 Stjälk hårig	
8 Skidor ovala, kala.....	<i>D. alpina</i> 1
8 Skidor äggrunda m. kanthår.....	<i>D. oxycarpa</i> 2
6 Krona gräddvit-vit	
9 Stjälk kal	
10 Blad med grenade och enkla hår.....	<i>D. lactea</i> 9
10 Blad med enbart enkla hår.....	<i>D. fladnizensis</i> 10
9 Stjälk hårig	
11 Alla hår stjärnlika, mkt små och tättsittande.....	<i>D. nivalis</i> 4
11 Både enkla och grenade hår	
12 Kronblad ungefär lika långa som foderbladen....	<i>D. subcapitata</i> 5
12 Kronblad mycket längre än foderbladen	
13 Skidskaft nästan upprätta.....	<i>D. norvegica</i> 7
13 Skidskaft utspärrade (vinkel vanl. ätm. 40°)....	<i>D. cacuminum</i> 8

14 *D. verna*, NAGELÖRT: vårört m. blad i rosett, ofta helt liten; krona vit. - Backar. Sk-Upl a-ta, Dlr-Mpd ma, Ång. Jmt r. V.

Skidan plattad, skiljeväggen parallell med plattsidorna

Och från gamla "Kroken",
om vi vet att det rör sig
om en korsblommig växt:

30. Fam. Cruciferæ, Korsblommiga. Kl. 15

I Blad platta (el. något rännformiga) utan lök-
formiga groddknoppar i vecken¹

a Skidor långa och smala, jämbreda

1 Skida med långt spröt (omkr. $\frac{1}{4}$ el.
mer av en utväxt skidas längd) [61: 1, 6]

1.1 Övre blad stjälfomfattande *Brássica* n:r 1

1.2 Blad ej stjälfomfattande

1.2.1 Blad håriga (åtm. under på nerverna)

1.2.1.1 Foderblad utstående [61: 5] *Sinápis* 4

1.2.1.2 Foderblad uppräta [61: 4] *Ráphanus* 5

1.2.2 Blad kala

1.2.2.1 Krona gul (säll. vit) *Brássica* 1

¹ Hithörande växter kan ej bestämmas utan utbildad frukt. — På
ruderat- och hamnplatser, bangårdar o.d. uppträder tillfälligt många
utländska arter av denna familj (i synnerhet *Brássica*-, *Sisýmbrium*- och
Lepídium-arter), vilka här till stor del uteslutits.

Ej det inramade – gå ända till "b" på nästa uppslag!

Ej det inramade!

1.2.2.2	Krona ljusgredelin; köttig växt	<i>Cakile</i>	7
2	Skida med kort el. otydligt spröt		
2.1	Krona gul (el. gulvit), säll. brun		
2.1.1	Blad halvt el. helt stjätkomfattande		
2.1.1.1	Stjälkblad flikiga el. tandade [64: 4, 5]	<i>Barbaréa</i>	20
2.1.1.2	Stjälkblad helbräddade; krona gulvit		
2.1.1.2.1	Stjälkblad få; skida 4-kantig	<i>Conringia</i>	11
2.1.1.2.2	Stjälkblad talrika; skida plattad	<i>Turritis</i>	17
2.1.2	Blad ej stjätkomfattande, hela smala	<i>Erýsimum</i>	10
2.1.3	Blad ej stjätkomfattande, ätm. de nedre parflikiga		
2.1.3.1	Skidskaft utstående från stjälken		
2.1.3.1.1	Stift föga tydligt [62: 9, 11]		
2.1.3.1.1.1	Skida mycket längre än skaftet		
	Kronblad längre än fodret	<i>Sisýmbrium</i>	13
	Kronblad kortare än fodret	<i>Descuráinia</i>	14
2.1.3.1.1.2	Skida ungefär av skaftets längd	<i>Rorippa silóestris</i>	21
2.1.3.1.1	Stift ngt utdraget [61: 2, 3]		
	Nedre blr i bladvecken; hårig	<i>Erucástrum</i>	2
	Hela klasen bladlös; ört näst. kal	<i>Diplotáxis</i>	3
2.1.3.2	Skidor tryckta till stjälken		
2.1.3.2.1	Skida trind [62: 10]	<i>Sisýmbrium officinále</i>	13
2.1.3.2.2	Skida fyrkantig	<i>Brássica nígra</i>	1
2.2	Krona vit, skär el. gredelin		
2.2.1	Märke helt (el. urnupet)		
2.2.1.1	Skida tydligt 4-kantig; blad breda	<i>Alliária</i>	12
2.2.1.2	Skida trind el. plattad, mycket smal		
2.2.1.2.1	Blad parbladiga	<i>Cardámíne</i>	19
2.2.1.2.2	Övre stjälkblad el. alla blad hela		
	Stjälk bladig	<i>Árabis</i>	16
	Stjälkblad inga; låg fjällväxt	<i>Cardámíne bellidifólia</i>	19
2.2.1.3	Skida näst. trind, ngt tjock, oftast med 2 rader frön i varje rum		
2.2.1.3.1	Kal sump- el. vattenväxt	<i>Rorippa (n:r 1)</i>	21
2.2.1.3.2	Hårig, låg ört med flikiga blad	<i>Sisýmbrium supínum</i>	13
2.2.1.3.3	Hårig, liten fjällört med hela blad	<i>Braya</i>	15
2.2.2	Märke tydligt 2-flikigt [61: 7]		
2.2.2.1	Blad spetsiga, breda, ngt strävåriga	<i>Hésperis</i>	8
2.2.2.2	Blad trubbiga, smala	<i>Matthíola</i>	9
2.3	Krona saknas	<i>Cardámíne impatiéns</i>	19
b	Skidor korta och breda, avlånga—runda		
1	Skida starkt hoptryckt; skiljeväggen vinkelrät mot plattsidorna [68: 1—5]		
1.1	Krona vit el. rödlätt (saknas stundom)		
1.1.1	Atminstone övre stjälkbladen hela		
1.1.1.1	Skida mångfröig		
1.1.1.1.1	Skida rundad el. omvänt hjärtlik, kantad av en tunn list [68: 5]	<i>Thlaspi</i>	30
1.1.1.1.2	Skida triangulär, okantad [68: 4]	<i>Capsélla</i>	29

1.1.1.2	Skida med 2 frön i varje rum [68: 3]	<i>Teesdália</i>	27
1.1.1.3	Skida med 1 frö i varje rum [68: 1, 2]		
1.1.1.3.1	Kronblad mycket olikstora	<i>Ibéris</i>	26
1.1.1.3.2	Kronblad likstora el. saknas	<i>Lepídium</i>	25
1.1.2	Alla blad djupt parflikade		
1.1.2.1	Skida slät, runtom med smal list [68: 3]	<i>Teesdália</i>	27
1.1.2.2	Skida slät, utan list	<i>Hornúngia</i>	28
1.1.2.3	Skida rynkig el. gropig [67: 2, 3]	<i>Corónopus</i>	24
1.2	Krona gul; skidor hängande [67: 4]	<i>Isátis</i>	31
2	Skida starkt hoptryckt; skiljeväggen parallell med plattsidorna [69: 4—6]		
2.1	Krona röd (säll. vit); skida mycket stor	<i>Lunária</i>	35
2.2	Krona vit el. gul; skidor små		
2.2.1	Stjälkblad få el. inga		
2.2.1.1	Kronblad 2-kluvna; liten vårört	<i>Eróphila</i>	38
2.2.1.2	Kronblad hela (el. ngt urnupna)	<i>Draba</i>	39
2.2.2	Stjälkblad talrika		
2.2.2.1	Stjälkblad breda, grovtandade [70]	<i>Draba</i>	39
2.2.2.2	Stjälkblad smala, helbräddade		
2.2.2.2.1	Kronblad hela; skida rundad [69: 4]	<i>Alýssum</i>	36
2.2.2.2.2	Kronblad 2-kluvna; skida avlång [69: 5]	<i>Bertéroa</i>	37
3	Skida ej el. föga hoptryckt		
3.1	Krona vit—ljusgredelin		
3.1.1	Blad under på nerverna strävborstiga	<i>Ráphanus satívus</i>	5
3.1.2	Blad alldeles kala		
3.1.2.1	Krona ljusgredelin; blad flikiga	<i>Cakile</i>	7
3.1.2.2	Krona vit		
3.1.2.2.1	Havsstrandväxter med köttiga blad		
	Blad mycket stora, källika	<i>Crambe</i>	6
	Blad små [66: 3, 69: 1]	<i>Cochleária</i>	23
3.1.2.2.2	Blad ej köttiga, stora	<i>Armorácia</i>	22
3.2	Krona gul		
3.2.1	Skida med upphöjd kant [69: 2]	<i>Camelína</i>	34
3.2.2	Skida utan upphöjd kant		
3.2.2.1	Skida hårdskalig; blad sträva		
3.2.2.1.1	Skida snett äggformig, vårtig [68: 6]	<i>Bánias</i>	32
3.2.2.1.2	Skida näst. klotrund [67: 1]	<i>Néslia</i>	33
3.2.2.2	Skida tunnskalig, slät; blad kala	<i>Rorippa</i>	21
II	Blad platta med groddknoppar i vecken	<i>Dentária</i>	18
III	Blad näst. trinda, syllika; liten strandväxt	<i>Subulária</i>	40

38. *Eróphila*

Kronblad 2-flikiga; eljest som följ. — *Vårört med blad i rosett.*

1. *E. verna*, RÅGBLOMMA, NAGELÖRT: krona vit. — Back. a. (Norrl. ma.). V. — *Oftast helt liten. Pl. 42.*

Och så Lindman:

Familj Cruciferae. Kors-, Skidväxter.

Kr. korsformig, stånd. 4-värdiga; klase utan skärblad.

a. Med fröhus, en 2-rummig skida, öppnande sig på längden, avkastande ytterväggen i 2 skal ell. s. k. valvler, **173**, 2, 5, **176**, 2, 4.

b. Skida mer än 3 ggr så lång som bred.

c. Märke helt ell. urnupet, **173**.

d. Valvler nervlösa.

e. Skida lång, smalt jämnbr., platt; kronbl. vita ell. violetteröda.

f. Yngellökar i bladvinkl., **173**, 4, . . . 24. **Dentaria**

ff. D:o saknas.

g. Valvler spetsligt lossnande, elastiskt utböjda, **173**, 2, . . . 23. **Cardamine**

gg. D:o ej elastiska, **173**, 5, 6, . . . 33. **Arabis**-arter

ee. Sk. med m. e. m. konvexa valvler, kronbl. gula ell. vita.

f. Sk. lång o. smal, trind, **173**, 3, frön i 1 rad i varje rum . . . 9. **Sisymbrium**

ff. Sk. täml. kort cylindrisk ell. avlång, valvler svagare konvexa; frön i 2 rader; **173**, 7, . . . 22. **Raphanum**

dd. Valvler med ätm. en tydl. mittnerv.

e. D:o elastiskt utböjda . . . 23. **Cardamine**

ee. D:o ej elastiska. bellidifolia

f. Kronbl. gula ell. vita.

g. Frön i 1 rad.

h. Skidsprötets längd ungef. lika med skids bredd; foder slutet.

i. Sk. svagt 4-kant., valvl. omärkl. kölade; nedre bl. päfflik.; **173**, 8, . . . 20. **Barbarea**

ii. Sk. skarpt 4-kant., valvl. tydl. kölade; bl. hela. strifeta

k. Bl. håriga med smal bas; skids skiljevägg tunn; **173**, 9, . . . 34. **Erysimum**

kk. Bl. kala, stjälkompfatt.; skiljevägg tjock, svampig . . . 41. **Couringia**

hh. Skidspröt längre än skidans bredd.

Vi måste
fortsätta till bb!

- i. Sk. platt; frön avl., plattade; foder slutet; nedre blr med buktflik. skärmbll.; 174, 1, 179, 5, 15. **Hirschfeldia**
- ii. Sk. trind; frön klotrunda; foder öppet . . . 16. **Brassica**-arter
- iii. Sk. 4-kantig.
 - k. Skidor tilltryckta; frön klotrunda . . . 16. **Brassica**
 - kk. Skid.utstående; frön avl., platta, 174, 2, . . . 20. **Barbaraea**
- gg. Frön i 2 rader, avl., platta . . . 14. **Diplotaxis**
- h. Kronbladsskiva smal, tunglik, gulvit; foder slutet; skida platt; 174, 3, . . . 32. **Turritis**
- hh. D:o stor, bred.
 - i. D:o gul; foder öppet; sk. ngt plattad, kortsprötig; 174, 6, . . . 14. **Diplotaxis**
 - ii. D:o gulvit, violettådrig; foder slutet; sk. näst, trind, spröt långt, platt; 174, 4, 5, . . . 12. **Erüca**
- ff. Kronbl. vita ell. skära.
 - g. Sk. platt; frön 1-radiga.
 - h. Skiljevägg parallell med skid:s plattsidor; 174, 8, . . . 33. **Arabis**
 - hh. D:o vinkelrät mot plattsid.; 174, 7, . . . 31. **Arabidopsis**

- gg. Sk. trind; frön 2-rad.; 174, 9, 37. **Braya**
- dd. Valvl. med 3—5 lika tydl. nerver.
- e. Skida trind; kronbl. gula.
- f. Spröt m. kort, trint; 174, 12, 13, . . . 9. **Sisymbrium**
- ff. D:o näst. av skid:s längd; 174, 14, 13. **Sinapis**
- ee. Sk. rundat 4-kant.; kronbl. vita . . . 8. **Alliaria**
- cc. Märka 2-flikigt.
 - d. Märkeflik. platta, uppräta; valvl. 3-nerv.; 174, 10, 185, 10, . . . 38. **Hesperis**
 - dd. D:o trind, utböjda; valvl. 1-nerv.; 174, 11, . . . 39. **Cheiranthus**

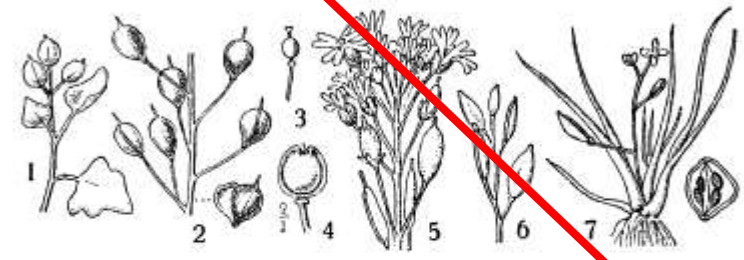

Fig. 175. 1. Cochlearia danica, 2. Camelina microcarpa, 3. Radicula amphibia, 4. Alyssum calycinum, 5. Berteroa, 6. Draba alpina, 7. Subularia.

- bb. Skida högst 3 ggr så l. som br.
- cc. Skiljevägg bred (parall. med skid:s bredaste sida).
- d. Sk. näst. trind.
- e. Kronbl. vita; skida näst. klot- ell. äggform. ell. elliptisk.
 - f. Valvl. 1-nerviga; låga, saftiga saltörter; 175, 1, 179, 3, . . . 7. **Cochlearia**
 - ff. D:o nervlösa; högre ort, m. storbladig . . . 21. **Armoracia**
- ee. Kronbl. gula; sk. klot- ell. päronformig.
 - f. Sprötet avfallande med de 1-nerv. valvl:a; 175, 2, . . . 28. **Camelina**
 - ff. D:o kvarsitt. vid de nervlösa valvl:s avfall; 175, 3, . . . 22. **Radicula amphibia**
- dd. Skida plattad.
 - e. Sk. kantad, kronbl. blekgula; 175, 4, 35. **Alyssum**
 - ee. D:o okantad.
 - f. Bl. platta.
 - g. Sk. flera cm. l., bred o. starkt plattad; kronbl. violetta . . . 25. **Lunaria**

Men här!

Inget här heller!

- gg. Sk. omkr. 1 cm; kronbl. vita ell. gula.
- h. Kronbl. 2-kluvna.
 - i. Gråluden ört med rikbladig stj.; valvl. nervlösa; 175, 5, . . . 36. **Berteroa**
 - ii. Grön; stängel; valvl. 1-nerv. 30. **Draba verna**
 - hh. Kronbl. hela ell. urnupna; valvl. 1-nerv.; 175, 6, . . . 30. **Draba**
 - ff. Bl. sylformiga; kronbl. vita; valvl. nervlösa; 175, 7, . . . 1. **Subularia**
- cc. Skiljevägg smal (vinkelrät mot skid:s bredsidor); kronbl. vita (hos 1 art gula).

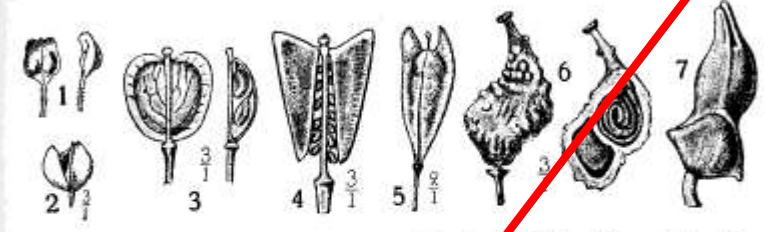

Fig. 176. Skidor, 1. Lepidium campestre, 2. ruderale, 3. Teesdalea, 4. Capsella, 5. Thlaspi alpestre, 6. Bunias, 7. Cakile.

- d. Skidrum 1-fröiga.
 - e. Kronbl. små, jämnstora; 176, 1, 2, . . . 4. **Lepidium**
 - ee. D:o stora, de 2 främre större . . . 3. **Iberis**
- dd. Skidrum 2-fröiga (se ddd).
 - e. Kronbl. m. små, jämnstora; sk. ej hinnkantad 26. **Hutchinsia**
 - ee. De 2 främre kronbl. ngt större; sk. smalt hinnkant.; 176, 3, . . . 2. **Teesdalea**
- ddd. Skidrum flerfröiga.
 - e. Sk. triangulär, okantad; 176, 4, . . . 27. **Capsella**
 - ee. Sk. kretsrund ell. omv. hjärtlik, bredkantad; 176, 5, 6. **Thlaspi**
- aa. Skidan ej öppnande sig, nötkl.
 - b. Sk. avfallande hel.
 - c. Sk. okantad.
 - d. Sk. kort, torr o. hård.
 - e. Sk. 1-rummig, 1-fröig, klotrund, slät ell. nätformigt rynkig; kronbl. gula; 177, 1, 29. **Vogelia**
 - ee. Sk. 2-rumm., 2-fröig, småknölig.

f. De två rummen i bredd; kronbl. vita; 177, 2, 179, 2,	5. <i>Corónopus</i>
ff. D:o snett över varandra; kronbl. gula; 176, 6,	40. <i>Bunias</i>
dd. Sk. lång, 2-rumm., inuti svampigt fylld; frön flera, 2-radiga; kronbl. skära ell. vita	17. <i>Ráphanus</i>
cc. Sk. kantad, 1-rumm., 1-fröig; kronbl. gula; 177, 4,	11. <i>Isatis</i>
bb. Sk. söderfall. i två sidohalter (klyvfrukt) ell. i ledstycken (ledskida).	
c. Klyvfrukt; kronbl. små, vita ell. 0; 177, 3, 179 1, 3, 4,	5. <i>Corónopus</i>
cc. Ledskida.	<i>dídymus</i>
d. Undre ledstycket cylindriskt.	
e. Övre d:o rundat med spröt; kr. gul	18. <i>Rapistrum</i>
cc. D:o rundat utan spröt; kr. vit	19. <i>Crambe</i>
dd. Båda ledstyck. 2-eggade, det övre dolkformigt; kr. ljust rödviolett; 176, 7,	10. <i>Cákile</i>

Och inte det här heller!

1. **D. verna** L. (*Eróphila* v. E. Mey.). **Rågblomma, Nagelört.** 3—10 cm h., i frukt högre, med trådfin stängel o. småbladig rosett; skidskaft m. långa, utstående. ☉(☉) 4, 5. Back., häll, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm. — Månggestaltig (svenska formerna outredda); var. *pínguis* Th. Fr., bl. stora, köttiga, starkt hår.; blomning senare; leråkrar.

Ca 4 cm

Ca 9 cm

Om vi bara vet att
vi har kommit till
släktet *Draba*:

30. *Draba* L.
Av Elisabeth Ekman.

a. Kronbl. 2-kluvna (<i>Erophila</i> DC.); 32, 1,	1. verna
aa. D:o hela ell. grunt urnupna.	
b. Låglandsarter utan blomlösa rosetter.	
c. Kronbl. gula; skidskaft 2 ggr skidans längd; 184, 2,	2. nemorosa
cc. D:o vita.	
d. Skidskaft av skidans längd; 184, 1,	3. murális
dd. D:o kortare än skidan; 184, 3,	4. incána
bb. Fjällarter, m. e. m. tyvaste med rosetter.	
c. Kronbl. vita.	
d. Rosettbl. med både enkla hår, gaffel- hår o. stjärnhår.	
e. Höjd 5–20(–30) cm; skidskaft vanl. näst. uppräta, kortare än skidan.	

f. Stj. 1–3-bldg ell. bladlös; frukt- ställning långdragen; 184, 4,	5. rupéstris
ff. Stj. mångbldg; rosetter vanl. färre; 184, 3,	4. incána
ce. Höjd 3–12 cm; skidskaft ungef. av skidans längd, utstående; stängel ell. 1-bldg stjälk.	
f. Skidor i kort, kvastlik klase, kala (liks. stäng. o. fruktskaft)	6. Wahlenbergii
[ff. D:o i ngt utdragen klase, oftast liksom stäng. och skidskaft hår- riga	7. cacúminum]
dd. Rosettbls hår av ett o. samma slag.	
e. Rosettbl. näst. blott med enkla hår (stund. även gaffelhår); stäng. eller 1–2-bldg stätk, jänte skid. o. skid- skaft kal; 184, 4,	8. fladnizénsis
ee. D:o näst. endast stjärnhåriga.	
f. Stj. 8–35 cm h., 1–6-bldg; kronbl. gräddvita; 184, 5,	9. magellánica
ff. Stj. 3–12 cm h., 1–2-bldg ell. bladlös; skidor kala, hela örten i övrigt vitgrått stjärnhårig; kronbl. mjölkvita	10. nivális
ce. Kronbl. gula.	
d. D:o höggula; stäng. 3–20 cm h., hårig liksom skidskaften	11. alpina
[dd. D:o blekgula; 2–5 cm h.; hela växten näst. kal	12. crassifólia]

Frågor om nagelört?

Mer att tänka på:

- Utnyttja bilder
- Finns växten i floran jag använder?
- Buggar i nycklarna? – Lösning på problemet: Använd flera olika florer.
- Gammal flora, med äldre namn – kan vi hitta det namn som oftast används numera?
- Uppgift till nästa tillfälle

Finns växten i floran jag använder?

- Många mer populära florer har inte med de allra ovanligaste arterna i den svenska floran. Det gäller ibland även "Svensk Fältflora".
- Elvers' Vår Flora i Färg nämner även en del icke-avbildade arter i texten, så att läsaren kan vara medveten om att det finns förväxlingsmöjligheter. Vi ser på arter av kaveldun resp. vårlök.
- I Ursings "Svenska Växter" finns ungefär lika många växter avbildade som icke-avbildade, i den inledande textdelen med nycklar. Missa inte att titta där. Däremot nämns inte de icke-avbildade i samma författares "Fältflora".

Från Elvers' Vår Flora i Färg:

5(1). Bred-kaveldun, *Typha latifolia*. Högvuxen växt, 1–2½ m, i diken och vassrika stränder. Den stora cigarrliknande kolven är samlingen av honblommor. Senare blir den grålurvig av de hårförsedda frukterna. *Omedelbart ovanför* honkolven sitter den guld-gula — på planschen redan nedvissnade — hankolven. Blommar under högsommaren. Vinterståndare.

5(2). Smal-kaveldun, *Typha angustifolia*. 1–2½ m. Lik den föregående arten. Samma blomnings- och spridningstid, samma växtplatser, liknande utbredning, men något mindre allmän. Skiljs från bredkaveldun genom sina smalare blad, mindre än 1 cm breda — hos bred-kaveldun 1–3 cm — och genom att det är en tydlig lucka mellan han- och honkolven.

5* Bred-kaveldun, *Typha latifolia*
6 Stor igelknopp, *Spartanium
ramosum*
7* (Vanlig) igelknopp, *S. simplex*

8 Missne, *Caltha palustris*
9 Munkhättas, *Aconitum maculatum*
10 Kalmus, *Acorus calamus*

Sedan vårlök – men här finns det 3 ytterligare arter, som inte nämns!

31 (1). (Vanlig) vårlök, *Ga'gea lu'tea*. 1–2 dm. Blommorna sitter i en flock i stjälkens topp. Från basen av flokken utgår två gröna motsatta svepeblad. De

sex kronbladen är under blomningen på insidan gula, på utsidan gröna. De sitter kvar efter blomningen och blir då först helt gröna och så småningom vitgröna liksom hela den vissnande växten. Växer i lundar och parker. Tidig vårblodda. *Fridlyst*: Älvsb. län (lok.).

31 (2). Dvärgvårlök, *Ga'gea mi'nima*. 1–1½ dm. Skiljs från den föregående arten genom sin spensligare byggnad och sina mindre blommor. Kronbladen är smalare och spetsigare och vid basen hårbräddade. Det understa av de två–fyra svepebladen sitter nedanför de övriga och är mycket bredare än såväl de övriga svepebladen som rotbladet. Växer i parker och lundar. Lokalt, t ex i Stockholm, mer ymnigt växande än den föregående, men i stort sett mera sällsynt. Tidig vårblodda. *Fridlyst*: Älvsb. län (lok.).

29* Backlök, *Allium oleraceum*
30 Gräslök, *A. schoenoprasum*
31* (Vanlig) vårlök, *Ga'gea lutea*

32 Ormbär, *Paris quadrifolia*
33 Björnbrodd, *Tofieldia pusilla*
34 Myrtilja, *Narthecium ossifragum*

Ursing och kaveldun, textdelen
resp. bild-delen

Fam. *TYPHACEAE*.

Typha

Sid. 362.

Fleråriga vattenörter. Blad långa, jämbreda, med kluvna slidor. Sambyggare; han- och honblm i var sin, resp. övre och nedre, mycket täta, kolvliknande blomställning. Hylle saknas, men på blomskaften finnas talrika hår. Ståndare vanligen 3, med m. el. m. sammanväxta strängar. Pistill en. Frukt nöt, som sprides genom de utspärrade håren på det långa fruktskaftet. — 2 arter.

- A1. Han- och honkolv intill varandra el. skilda högst 1 cm; blad 1—2 cm breda 1. *T. latifolia*
A2. Han- och honkolv skilda 2—5 cm; blad ej 1 cm breda
Smal-kaveldun. 1—3 m. Sött och bräckt vatten. Sk.—
Ångermanl. Mindre allmän. Honkolv slutligen rödbrun. Juli.
T. angustifolia

Fam. *TYPHACEAE*.

Typha latifolia.

Bred-kaveldun.

1—2,5 m. Vatten, sumpmark. Sk.—Norrl. Täml. allmän. Överst hankolv, där-
under honkolv, båda nästan sammanstötande. Honkolv slutligen mörkbrun. Juli.
Blad långa, 1—2 cm breda.

Ursing och vårlökar på samma sätt:

3. *Gagea*

Sid. 342.

Fleråriga örter med lök samt ett el. två jämbreda blad från denna. Blmr på insidan gula, i flocklik ställning, med ett el. flera blad vid blomställningens bas. Frukt kapsel. — 5 arter.

A1. Jordblad ensamt

B1. Lök ensam

C1. Kalkblad trubbiga	1. <i>G. lútea</i>
C2. Kalkblad spetsiga	2. <i>G. mínima</i>
B2. Flera lökar	<i>G. praténsis</i>

Ångsvårlök. 0,5—1,5 dm. Gräsmark, åkrar. Sk.—
Uppl. Sällsynt. Maj. Nylökar utskjutande.

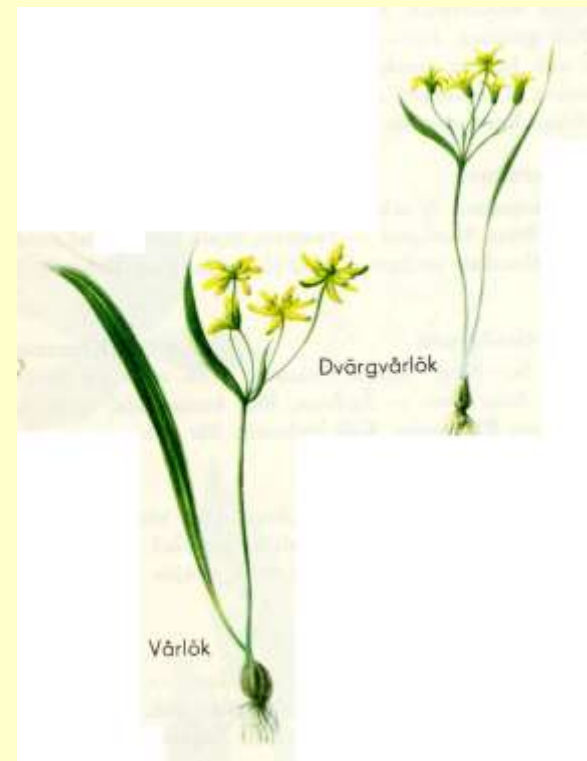
A2. Jordblad två

B1. Blomskaft starkt ludna

Luddvårlök. 0,5—1,5 dm. Odlade st. Sk., Gotl.
Sällsynt. April—maj.

B2. Blomskaft glatta

Lundvårlök. 1—2 dm. Lundar. Sk.—Värml. Säll-
synt. Maj. Jordblad nästan trådsmala.

Gagea lútea.

Vårlök.

1—2 dm. Parker, gräsplaner. Sk.—Värml. och Uppl. allmän, Gästrik. — Västerb. täml. sällsynt. Blmr på insidan gula, på utsidan gröngula. April—maj. — Lök ensam. Jordblad ensamt, täml. brett. Kalkblad trubbiga.

Gagea mínima.

Dvärgvårlök.

0,7—1,5 dm. Ängar, lundar, odlade st. Sk.—Västerb. Täml. allmän. Blmr på insidan gula, på utsidan gulgröna. April—maj. — Ofta bladbärande smålökar. Jordblad ensamt, mycket smalt. Kalkblad spetsiga.

Jämför med Krok-Almquist 2012, kaveldun resp. vårlökar

41 Fam. Typhaceae, kaveldunsväxter

1 Typha

Örter m. jordstam; utan hylle i trind, mycket tät kolv, vars övre avdelning utgörs av hanbl, den nedre av i början grön-, sedan mörkbruna honbl; nöt omgiven av hår. Ofta mer än manshöga vattenväxter.

1 **T. angustifolia**, SMALKAVELDUN: blad ej 1 cm breda; kolvens han-del tydligt skild från hon-delen. – Vatten. Sk–Gstr ta–ma, Hls–Ång, Vb r. HS.

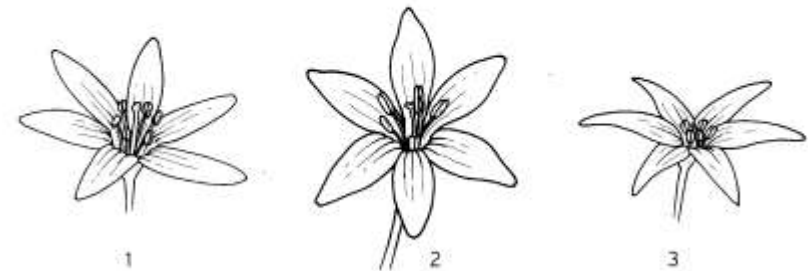
2 **T. latifolia**, BREDKAVELDUN: blad 1–3 cm breda; kolvens båda delar nästan sammanstötande. – Grunt vatten. Sk–Mpd ta, Ång ma, Vb–ÅsL, LL, TL r. HS.

Hybriden nr 1 × 2 sällsynt, men växer lokalt i stora bestånd, även utan föräld-raarterna.

4 Gagea

Lökväxter med stjälk; stjälkblad 1–2, hölsterlikt ställda vid den flocklika blomställningens bas; kalkblad på insidan gula, efter mitten nedtill svagt nektaralande; vårörter.

- 1 Blomskaft starkt ludna **G. villosa** 5
1 Blomskaft kala (sällan något håriga)
2 Basalblad trädsmala (1–2 mm breda)
3 Kalkblad smalspetsiga (35:3) **G. minima** 4
3 Kalkblad trubbiga (35:2) **G. spathacea** 3
2 Basalblad breda (3–10 mm)
4 Skottbas purpurröd; med flera lökar **G. pratensis** 1
4 Skottbas blek; lök ensam **G. lutea** 2
- 1 **G. pratensis**, ÅNGSVÅRLÖK: lökar flera (oftast 3); eljest lik nr 2, men mera grågrön o. smalbladig. – Odlade st., ängar. Sk–Klm ma, Ög, Srm, Vsm, Upl r. – En av nylökarna vit (saknas stundom), den andra gulaktig–blekt violett.
- 2 **G. lutea**, VÅRLÖK: basalblad 1, jämbrett lansettlikt; kalkblad trubbiga. – Lundar, odlade st. Sk–Upl a–ta, Dlr–nv. Jmt, Nb, LyL r. – Lök gulgrå. (35:1)
- 3 **G. spathacea**, LUNDEVÅRLÖK: basalblad 2, nästan trädsmala. – Fuktiga lundar. Sk ta, Bl, Hl–Bh ma, Öl, Klm, n. Sm, Dls, ö. Srm, s. Vrm, s. Vsm r. – Lök gulgrå. (35:2)
- 4 **G. minima**, DVÄRGVÅRLÖK: basalblad oftast 1. – Lundar, odlade st. Sk–Klm ma, Sm, Gbg–Dls r, Vg, Ög, Nrk–Vsm ma, Srm, Upl a, Dlr–Ång, Jmt, Nb r. – Lök brunaktig. (35:3)
- 5 **G. villosa**, LUDDEVÅRLÖK: basalblad 2; blomskaft och kalkbladens undre sida ludna. – Åkrar, parker. Sk, Gtl, Klm, Hl r. – Lök gulaktig. ①.

35 1 *Gagea lutea*; 2 *G. spathacea*; 3 *G. minima*.

- Äldre upplagor av Krok-Almquist tar upp en hel del odlade växter (både t.ex. grönsaksväxter och prydnadsväxter). Men ett problem är att det ofta nämns en enda art av ett visst släkte av en prydnadsväxt. Av t.ex. snödroppe och pärlhyacint odlas numera flera olika arter i trädgårdar, och ibland "rymmer" de. Då går det inte att med en äldre flora bli helt säker på vilken art det är. Här kan "Botaniska Nycklar" bli värdefulla. Återkommer vid träff nummer 2.

Krok-Almquist från 1967 – bara en art snödroppe. Likadant i upplagan från 2012.

3. Galánthus

Kalkblad 6, de 3 inre mindre, upprätta, urnupna.

†1. **G. nivális**, SNÖDROPPE: yttre kalkblad vita, de inre med en grön fläck.

— Tidigt på V.

Buggar i nycklarna?

- Flera saker kan komplicera/försvåra nycklingen. Några exempel:
- Tyvärr är ju inte nycklarna helt perfekta – ibland kanske man inte kommer rätt över huvud taget, för lämpliga alternativ för just en viss växt kanske saknas! (Se gärna exemplet som omnämns i Vilda Växter nr 1 2024). En lösning är förstås att se till att ha flera flror till hands. Förmodligen är det inte fel på samma ställe i alla.
- Titta på vitsippa och försök nyckla – återkommer!
- Namnen på växter ändras ibland – men om du tror att du har kommit rätt men är osäker på namnet, så går det att kolla i <https://namnochslaktskap.artfakta.se/> . Där står ofta s.k. *synonymer* med, och det anges även vilket namn som rekommenderas. Det här är förstås särskilt viktigt om man använder en äldre flora, även om denna är tämligen heltäckande. Har testat med upplagan från 1945 av Krok-Almquist – det går att komma rätt!

4. Órobús.

Blad parbladiga utan uddblad och utan klänge; blr i klase.

- * Stjälk plattad med en smal, bladartad list
längs vardera kanten *O. tuberósus* .. n:r 1.
 - ** Stjälk utan lister.
 - a. Småblad långspetsade, stora; vårväxt *O. vernus* 2.
 - b. Småblad trubbiga med udd, små; sommarväxt *O. niger* 3.
1. ***O. tuberósus*, Gökärt**: blad 2—4-pariga; krona violetteröd (säll. vit). — Back., skogs- o. hedmark a. Sk.—Ång. SV.—HS. — *Jordstam vid förgreningsställena knölligt uppsvälld.*
 2. ***O. vernus*, Vårärt**: blad 2—4-pariga; småblad vanl. äggrunda, långspetsade; krona violetteröd (säll. vit). — Lund. ta. SV., FS.
 3. ***O. niger*, Vippärt**: blad 4—8-pariga; småblad vanl. smalt avlånga; krona purpurröd. — Skogs- o. gårdsback. ma. upp till Hls. HS. — *Svartnar vid torkning.*

Från 1967:

Småbladen böjda 3. Láthyus

Blad oftast fåpariga med klänge; stift endast på baksidan hårigt [1: 3].

— Småblad oftast bågnerviga; blr i klase (und. n:r 7).

I Blad (åtm. de övre) med klänge

a Stjälk kantad av 2 bladartade lister

1 Bladskäft med bladartade lister

1.1	Kal; klase täml. mångblommig	<i>L. silvéstris</i>	.. n:r	5
1.2	Hårig; klase fåblommig	<i>L. odorátus</i>	4
2	Bladskäft utan bladartade lister	<i>L. palústris</i>	6
b	Stjälk utan bladartade lister			
1	Krona gul	<i>L. praténsis</i>	2
2	Krona violettrod el. rod			
2.1	Blad 3—5-pariga	<i>L. marítimus</i>	1
2.2	Blad 1-pariga; småblad trubbiga med udd	<i>L. tuberósus</i>	3
2.3	Blad 1-pariga; småblad långt smalspetsade	<i>L. spháericus</i>	7
II	Blad utan klänge			
a	Stjälk plattad med bladartade lister	<i>L. montánus</i>	8
b	Stjälk utan lister			
1	Småblad långspetsade, stora	<i>L. vernus</i>	9
2	Småblad trubbiga med udd, små	<i>L. niger</i>	10

1. *L. marítimus*, STRANDVIAL: blad 3—5-pariga; kronsegel violettrott, vingar ljusblå. — Grusiga havsstränd. r. HS., ES. — *Blågrön*.
2. *L. praténsis*, GULVIAL: blad 1-pariga; krona gul (säll. gulvit). — Gräsmark a. HS., ES. Pl. 53.
- †3. *L. tuberósus*, KNÖLVIAL: blad 1-pariga; krona röd. — Odl. st. r. (förr odlad). HS., ES. — *Jordstammens grenar med ätliga knölar ("ardacker")*, stora som hasselnötter.
- †4. *L. odorátus*, LUKTÄRT: blad 1-pariga med breda, kanthåriga småblad; krona av växlande färg. — S., H. — *Blr välluktande*.
5. *L. silvéstris*, BACKVIAL: blad 1-pariga, småblad vanl. smala; krona röd. — Sten. ängs- o. skogsback. ma.; stund. odlad. HS., ES.
L. heterophýllus, VINGVIAL: övre blad oftast 2-pariga; stipler bredare (hos föreg. smalare) än stjälken. — r. Mest i s. Sv.
- †*L. latifólius*, ROSENVIAL: blad 1-pariga, småblad och stipler breda; krona större, renare rosenrod el. vit.
6. *L. palústris*, KÄRRVIAL: blad 2—3-pariga; småblad vanl. mycket smala; krona violettblå. — Fukt. äng. ma. HS., ES.
7. *L. spháericus*, VÅRVIAL: blad 1-pariga; blr ensamma i bladveckan; krona tegelrod. — Solvarma klippavsats. r. Sk. Kullen, s. Boh. Fridlyst. V., FS. — *Mycket mindre än föreg. arter*.
8. *L. montánus*, GÖKÄRT: blad 2—4-pariga; krona violettrod (säll. vit). — Back., skogs- o. hedmark a. Sk.—Äng. SV.—HS. — *Jordstam med knöllika uppsvällningar*. Pl. 54.
9. *L. vernus*, VÅRÄRT: blad 2—4-pariga; småblad vanl. äggrunda, långspetsade; krona violettrod (säll. vit). — Lund. ta. SV., FS.
10. *L. niger*, VIPPÄRT: blad 4—8-pariga; småblad vanl. smalt avlånga; krona purpurröd. — Lund., skogs- o. stenback. ma. upp till Hls. HS. — *Svartnar vid torkning*.

Från 2012:

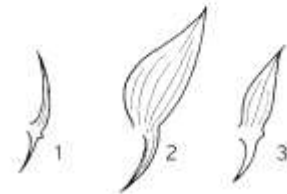
2 Lathyrus

Blad oftast fåpariga med klänge; stift endast på baksidan hårigt; småblad oftast bågnerviga; blr i klase.

- 1 Blad utan klänge
 - 2 Stjälk plattad med längsgående vingar **L. linifolius** 11
 - 2 Stjälk utan vingar
 - 3 Småblad långspetsade, stora, 2–4-pariga **L. vernus** 12
 - 3 Småblad trubbiga med udd; små, 4–8-pariga **L. niger** 13
- 1 Blad (ätm. de övre) med klänge
 - 4 Stjälk kantad av två vingar
 - 5 Bladskäft m. mkt smala vingar
 - 6 Nedersta foderfliken ungefär lika lång som foderröret **L. palustris** 8
 - 6 Nedersta foderfliken kortare än foderröret **L. incurvus** 9
 - 5 Bladskäft med breda vingar
 - 7 Hårig; klase fåblommig **L. odoratus** 5
 - 7 Kal; klase täml. mångblommig
 - 8 Stipler smalare än halva stjälken (med vingar) (53:1) **L. sylvestris** 6
 - 8 Stipler åtminstone hälften så breda som stjälken (med vingar) (53:2) **L. latifolius** 7
 - 4 Stjälk utan vingar
 - 9 Krona gul
 - 10 Blr i klase **L. pratensis** 2
 - 10 Blr ensamma **L. aphaca** 3
 - 9 Krona violetteröd el. röd
 - 11 Blad 3–5-pariga **L. japonicus** 1
 - 11 Blad 1-pariga
 - 12 Småblad trubbiga med udd **L. tuberosus** 4
 - 12 Småblad långt smalspetsade **L. sphaericus** 10
 - 1 **L. japonicus**, STRANDVIAL: blågrön; kronsegel violetterött, vingar ljusblå. – Grusiga havsstränder. Bh–Gtl ma, Srm, Upl r, Gstr–Nb ma. HS., ES.

- 2 **L. pratensis**, GULVIAL: blad 1-pariga; krona gul (sällan gulvit). – Gräsmark. Sk–Nb a, ÅsL–TL ma. HS., ES.
- 3 **L. aphaca**, SPJUTVIAL: småblad saknas, stipler äggrunda, 1–3 cm. – Kulturmark; sv. Sv tillf. S., H.
- 4 **L. tuberosus**, KNÖLVIAL: blad 1-pariga; krona röd; jordstammens grenar med ätliga knölar ("ardacker"), stora som hasselnötter. – Odlade st. Sk–Hls, Jmt r, förr odlad. HS., ES. ①.
- 5 **L. odoratus**, LUKTÄRT: blad 1-pariga med breda, kanthåriga småblad; krona av växlande färg. – Allmänt odlad, ibl. förvildad. S., H. – Blr väluktande.
- 6 **L. sylvestris**, BACKVIAL: småblad minst 8 cm långa, 1–2 cm breda; krona högst ca 1,5 cm lång, röd. – Steniga ängs- o. skogsbackar. Sk–Gstr ma, Hls–Ång, Jmt r. HS., ES. (53:1)
- 7 **L. latifolius**: småblad 4–8 cm långa, breda
 - ssp. *latifolius*, ROSENVIAL: krona ca 2 cm lång, rosenröd el. vit. – Ibl. förvildad. HS., ES. (53:2)
 - ssp. *heterophyllus*, VINGVIAL: stipler bredare än stjälken; krona ljusröd. – Sk–Srm, Vsm r (ej Gtl o. sv. Sv.), annars tillf. (53:3)
- 8 **L. palustris**, KÄRRVIAL: blad 2–3-pariga; småblad vanl. mycket smala; krona violettblå. – Fuktiga ängar. Sk–Bh r, Vg–Nb ma. HS., ES.
- 9 **L. incurvus**, SABELVIAL: blad 4–5-pariga; småblad lansettlika; blr blåviolettera, ofta med vita vingar och segel. – Bl r.
- 10 **L. sphaericus**, VÅRVIAL: blad 1-pariga; blr ensamma i bladvecken; krona tegelröd. – Solvarma klippavsatser. Sk (Kullen), s. Bh r. V., FS. – Smävuxen. ①.
- 11 **L. linifolius**, GÖKÄRT: blad 2–4-pariga; krona violetteröd (sällan vit); jordstam med knöllika uppsvällningar. – Backar, skogs- o. hedmark. Sk–Gstr a, Hls–Ång ma, Hlj, Vb–LyL r. SV.–HS.
- 12 **L. vernus**, VÄRÄRT: stjälk ogrenad; småblad vanl. äggrunda, långspetsade; krona violetteröd (sällan vit). – Lundar. Sk–Ång, Jmt ta–ma (ej Hl), Hlj, ÅsL r. SV., FS.
- 13 **L. niger**, VIPPÄRT: stjälk grenig; småblad vanl. smalt avlånga; krona purpurröd. – Lundar, skogs- o. stenbackar. Sk r, Bl–Upl ma, Dlr–Hls r. HS. – Svartnar vid torkning.

53 1 *Lathyrus sylvestris*, stipler; 2 *L. latifolius* ssp. *latifolius*, d.o.; 3 *L. latifolius* ssp. *heterophyllus*, d.o.

Hemuppgift till nästa gång: Växtarter att nyckla, bland sådana som blommar tidigt. Försök hitta någon/några av de avbildade, samt nyckla! Men titta på en levande växt – utnyttja inte bara bilderna!

Art nummer 1, troligen i en rabatt nära dig:

Art nummer 2, kanske i en gräsmatta eller en park nära dig:

Lite svårare: Art nummer 3, troligen i ett skogsparti nära dig, små bruna blommor:

Art nummer 4, mest ett
ogräs

